EGZEMPLARZ z Wydziału Cenzury dla Biblioteki Publicznej w Łodzi

Nr. 347. Łódź, Wtorek, 18 Grudnia 1917 r. Rok II.

Godzina Polski

Dziennik polityczny, społeczny i literacki.

PRENUMERATA:
Miesięcznie Mk. 3.00. Kwartalnie Mk. 9.00.
Za odnoszenie do domu 40 fen. miesięcznie.
Prenumerata przez pocztę miesięcznie Mk. 3.40. Kwartalnie 10.20.

Cena numeru pojedyńczego 15 fen.

Redakcja i Administracja w Łodzi, Piotrkowska 86.

Redakcja i Administracja w Warszawie, Warecka 7.
Kantor w Warszawie, Kredytowa 18.

OGŁOSZENIA w Królestwie Polskiem:
Zwyczajne: 50 fen. za wiersz petitowy jednoszpaltowy (na stronie sześć szpalt).
Drobne: 7 fen. za wyraz, najmniej 75 fen.
Nadesłane (po tekście): Mk. 1.25 za wiersz petitowy (str. 4 szp).
Nekrologi: 1 Mk. za wiersz petitowy (str. 4 szp.).
W dziale handlowym: Mk. 1.25 za wiersz petit. (str. 4 szp.).

FILJE. **Częstochowa:** ul. Panny Marji 26; **Tomaszów:** F. Gomuliński; **Płock:** Admin. „Kurjera Płock."; **Pabjanice:** ul. Zamkowa 11; oraz w **Sosnowcu, Kaliszu, Łowiczu, Łomży i Będzinie.** **KANTORY:** **w Kielcach, w Koluszkach, w Mławie, w Małkini, w Pułtusku, w Siedlcach, w Sieradzu i t. d.**

Polskie władze agrarne.

W kraju, uznawanym za przeważnie rolniczy w dobie, kiedy sprawy aprowizacyjne obok prac nad budową silnej państwowości są bodaj najważniejsze, rząd polski musiał pomiędzy innemi zająć się sprawą zorganizowania należytego władzy państwowej, któraby w silne ręce wzięła sprawę podniesienia polskiej gospodarki rolnej.

Musiano więc przystąpić do organizacji władz agrarnych, któreby zajęły się wykonywaniem praw w komasacji gruntów wiejskich, likwidacji, względnie regulacji serwitutów i podziału wspólnych gruntów, które to prace są niezbędne dla należytego rozwoju gospodarstwa rolnego w Polsce.

Zatwierdzone przez Komisję przejściową przepisy o organizacji władz agrarnych, wykonanie praw powyższych powierzają: 1) Wydziałowi reform agrarnych, 2) Głównemu Komitetowi agrarnemu, 3) Komisji agrarnej i 4) Komisarzom agrarnym.

Wydział reform agrarnych, podległy zwierzchniemu kierownictwu dyrektorowi Departamentu gospodarstwa społecznego składa się: 1) z kierownika, 2) z rady wydziału i 3) z kancelarji.

Kierownik jest szefem wydziału z urzędu, członkiem rady Departamentu gospodarstwa społecznego, ma do pomocy w pracy inspektora do spraw agrarnych i sekretarza.

R a d ę w y d z i a ł u r e f o r m a g r a r n y c h zwołuje kierownik Wydziału w miarę potrzeby. Ma ona na celu wydawanie opinji i stawianie wniosków z inicjatywy kierownika lub członków Rady w sprawach, odnoszących się do atrybucji Wydziału.

Rada składa się: 1) z kierownika Wydziału, 2) z członków głównego Komitetu agrarnego, 3 z pięciu przedstawicieli zawodowych organizacyj rolniczych, delegowanych na przeciąg lat trzech, przez te organizacje na zaproszenie dyrektora Departamentu.

Główny K o m i t e t a g r a r n y składa się z prezesa, wiceprezesa, sekretarza i pięciu członków Departamentu. Prezesem jest z urzędu dyrektora Departamentu, wiceprezesem a zarazem referentem kierownik wydziału reform agrarnych. Jednego z członków Komitetu mianuje dyrektor Departamentu na przedstawienie kierownika wydziału reform agrarnych, dwóch członków mianuje dyrektor Departamentu sprawiedliwości, dwóch członków delegują na przeciąg lat dwóch zawodowe organizacje rolnicze na zaproszenie dyrektora Departamentu. Sekretarza mianuje dyrektor Departamentu.

Atrybucją głównego Komitetu agrarnego jest rozstrzyganie w instancji drugiej ostatecznej, praw, podlegających kompetencji Komisji agrarnej. Komitet ten rozstrzyga sprawy kolegjalnie.

Uchwały Komitetu agrarnego wykonywa kierownik Wydziału reform agrarnych.

K o m i s j a a g r a r n a, podległa Departamentowi gospodarstwa społecznego, składa się z prezesa, wiceprezesa, pięciu członków i sekretarza. Prezesa, wice-prezesa i jednego z członków mianuje dyrektor Departamentu na przedstawienie kierownika Wydziału reform agrarnych, dwóch członków mianuje dyrektor Departamentu sprawiedliwości, dwóch delegują na przeciąg lat trzech zawodowe delegacje rolnicze.

Sekretarz komisji nie ma prawa głosu na posiedzeniach komisji, prowadzi tylko protokuł i zarządza kancelarją. Mianuje go dyrektor Departamentu.

Do kompetencji Komisji agrarnej należy: 1) prowadzenie komasacji na terenie jej działania i decydowanie w sprawach komasacyjnych, 2) rozstrzyganie sporów granicznych, dotyczących obszaru komasacyjnego, 3) rozstrzyganie wszelkich powstających z komasacji sporów, których rozstrzyganie koniecznem jest dla przeprowadzenia komasacji, wyjąwszy sporu o własność lub posiadanie gruntów, które podlegają kompetencji sądów cywilnych, o ile do tych sporów nie stosuje się ustęp drugi (powyższy), 4) wydawanie decyzyj w sprawie przymusowego włączania gruntów do obszaru komasacyjnego w myśl ustawy o komasacji gruntów, 5) likwidacja względnie regulacja serwitutów, oraz podział gruntów wspólnych przy komasacji, 6) zatwierdzanie umów dobrowolnych w sprawach, wynikłych przy prowadzeniu komasacji, likwidacji, względnie regulacji serwitutów, podziału gruntów wspólnych 7) decydowanie w sprawach, związanych z meljoracjami rolnemi, wynikłych przy prowadzeniu komasacji, likwidacji, względnie regulacji serwitutów, podziale wspólnych pastwisk.

Komisja agrarna rozstrzyga sprawy kolegjalnie. Uchwały jej wykonywa jej prezes.

Od wszelkich uchwał Komisji, wyjąwszy sprawy zatwierdzania umów dobrowolnych, osobom zainteresowanym przysługuje prawo apelacji do głównego Komitetu agrarnego w ciągu miesiąca od dnia ogłoszenia decyzji.

Najniższą instancją władz agrarnych są k o m i s a r z e a g r a r n i, podlegli Komisji agrarnej, do której są przydzieleni. Są oni organami wykonawczymi Komisji, przeznaczonymi do prowadzenia prac jej na miejscu. Komisarzy mianuje dyrektor departamentu na przedstawienie kierownika Wydziału reform agrarnych z pomiędzy osób, które wykażą znajomość ustaw i przepisów, odnoszących się do spraw, podpadających pod kompetencję władz agrarnych, oraz posiadają dostateczne wiadomości praktyczne z zakresu działalności tych władz.

Przy komisji agrarnej istnieć będzie biuro geodetyczno - miernicze, w skład którego wchodzić będą geometrzy przysięgli, mianowani przez dyrektora departamentu na przedstawienie prezesa komisji agrarnej.

Naturalnie przy głównym komitecie i przy komisjach istnieć będą kancelarje. Urzędników Gł. Komitetu mianować będzie kierownik wydziału reform.

Na mocy art. 29 przepisów o organizacji władz agrarnych, prawomocne orzeczenia Głównego Komitetu agrarnego, oraz uprawomocnione decyzje Komisyj agrarnych, tudzież zatwierdzone przez komisje agrarne umowy dobrowolne, stanowią tytuł prawny równoznaczny prawomocnemu wyrokowi sądowemu i jako taki wykonalny tak w księgach hypotecznych, jak i w tabelach likwidacyjnych i wszędzie, gdzie tego zajdzie potrzeba.

Naturalnie, komisje agrarne, będą rozrzucone w całem państwie polskiem, jako pierwsza instancja władz agrarnych, czuwająca bezpośrednio nad przeprowadzeniem reform niezbędnych, mających na celu regulowanie stosunków agrarnych.

Sprawność działania władz agrarnych zależeć będzie głównie od dzielności i zdolności członków Komisji, oraz komisarzy i mierniczych.

Dlatego też wydział reform agrarnych, tak gorliwie stara się o przygotowanie odpowiedniej liczby kandydatów na te stanowiska.

B. F.

Głód w Rosji.

Pisma petersburskie otrzymały doniesienia, że w gub. kaluskiej głód wzrasta. Ludność spożywa tartą na proszek słomę i mielone drzewo.

Ginąca z głodu ludność udała się do kurskiej gub., gdzie zakupiono zboże za szalone wprost sumy.

I w tej gub. zapasy zboża na wyczerpaniu.

Ludność gub. kostromskiej i niżegorodzkiej, skutkiem głodu, wędruje w dół Wołgi, czyniąc tam zakupy zboża. Napływ pasażerów, zwłaszcza chłopów, na statkach jest tak wielki, iż musiano wezwać kozaków, celem utrzymania porządku.

Minusiński komitet aprowizacyjny pozwolił wysłać do objętych głodem guberni 10 tysięcy pudów zboża.

„W Minusińsku zapasy zboża są nadzwyczaj duże.

Setki tysięcy zboża idzie na użytek gorzelni potajemnych.

Moskiewski Komitet wojenno-przemysłowy otrzymał z kwatery głównej depeszę tej treści:

„Na frontach zapasy mąki, kaszy, tłuszczów, mięsa i furażu zjedzone. Dowóz z tyłów zupełnie ustał. Żołnierze cierpią głód, konie padają skutkiem braku paszy. W imieniu armji, która w obecnych ciężkich chwilach pozostała wierną swym obowiązkom, i piersią własną broni ojczyzny, gorąco proszę o podtrzymanie naszej egzystencji przez wysłanie środków żywnościowych.

Główny intendent polowy gen.-lejtenant Jegorjew".

Wolność mórz.

„Daremnie — mówił Asquith w ostatniej swojej mowie — usiłowałem znaleźć gdziekolwiek dokładną lub przynajmniej zbliżoną definicję tego hasła"... Zatem: „Wolność mórz" jest jakiemś pojęciem abstrakcyjnem, którego określić nie są w stanie głównie anglicy, bo i lord Cromer, w swoim czasie nazwał kwestję ową „frazesem błędnym i bezmyślnym".

A jednak o wolność mórz nietylko walczą Niemcy i państwa centralne, ale nawet Wilson uważa ją za podstawę „sine qua non" pokoju, aczkolwiek i on żadnej definicji nie podaje, odraczając rozwiązanie problematu do kongresu pokojowego.

Dwie konferencje hagskie z r. 1899 i 1907 dają nam pewien pogląd delegatów amerykańskich na poniższą sprawę. Ambasador Andrew White na pewnej konferencji mówił, iż chodzi mu o usunięcie prawa co do „łupu morskiego" i o wolność kontrabandy na morzu. Na drugiem posiedzeniu ambasador Józef Chvate żądał nietykalności majątku prywatnego w okrętach, towarach i przedmiotach.

Ale z naszego punktu widzenia te postulaty mogą być zastosowane w czasie wojny, gdyby ktokolwiek o nie chciał dbać, bo w czasie pokoju niema ani łupów morskich ani kontrabandy wojennej, ani też „przyswajania" własności prywatnej... Już przed stu laty anglik, sir Robert Phillimore, pisał: „Rozum, autorytet i praktyka ludów powinny rozstrzygnąć, że szeroki ocean i morza nie mogą być własnością żadnego narodu". Rzeczywiście tak jest, bo morze nie ma granic naturalnych a bogactwa jego nigdy nie mogą być wyczerpane.

Gdy pisarze polityczni 16, 17 i 18 wieku ciągle się kłócili z sobą o możliwość lub niemożliwość własności państwowej mórz, na równi z własnością lądu, Anglja faktycznie już opanowała oceany świata i wszędzie rozciągnęła swoje wpływy przez gospodarstwo kolonjalne. Od 16-go wieku Anglja niepodzielnie panowała na morzu, przyczem umiała z niezrównaną zręcznością korzystać z antagonizmów innych krajów i we wszystkich częściach świata utrwaliła swoje terytorjalne podstawy.

Zaczęły się walki o morza, przesmyki, zatoki o Czarne morze, Dardanele, Gibraltar i t. p. Gdzie tylko okiem rzucimy w wojnach nawet ostatniego wieku, zawsze szło o jakieś pośrednie wpływy na morzu. Przypomnijmy sobie: Trypolis, Marokko, Port-Artur, oraz rozmaite nieporozumienia o prawa połowu ryb przy brzegach lub w okręgu wód danego kraju a potem, po walkach, ciągle na nowo wypływały sprawy.... wolności mórz, w formie zupełnej rękojmi własności prywatnej w czasie antagonizmów międzypaństwowych, ograniczenia lub zupełnego zaprzestania: rzucania min, blokady, uzbrojenia okrętów handlowych, oraz walki łodziami podwodnemi. Były to życzenia, które wojna obecna w niwecz obróciła, wszystko powróciło: blokada objęła bynajmniej nie brzegi jakiegoś kraju, lecz całe kraje nietylko wrogie ale i neutralne, prywatne okręty i ich ładunki są zabierane, komunikacja morska niebezpieczna i utrudniona, kontrabanda nawet chleba dla głodnych jest konfiskowana, poczta przeglądana i niszczona, okręty handlowe zaopatrzone w działa i amunicję stają się organami nie handlu, lecz walki...

O nic więcej nie chodzi, hasłu „wolności mórz", jak tylko o możność swobodnej żeglugi po morzach i oceanach, nawet w czasie wojny, dla handlu międzynarodowego, czyli o niewciąganie powierzchni morza w krąg nieładu i nieszczęść wojny lądowej, by państwa neutralne nie cierpiały skutków wojny, w której udziału nie biorą.

Przypuśćmy, iż jakieś międzynarodowe zapewnienia o wolności mórz będą na kongresie pokoju przyjęte, lecz nie pozostaną one w a r u n k a m i pokoju, jak nie doprowadziły np. do wojny zmiany polityczne w Królestwie Kongresowem, pomimo gwarancji Kongresu Wiedeńskiego z r. 1815, jak nie troszczono się o zmiany na Bałkanach po Kongresie berlińskim.

A zatem kongres pokojowy, po wojnie europejskiej miałby za dużo do roboty, by określić dokładnie: jaki okręt ma i może być uważany za nieprzyjacielski, a jaki za neutralny, co jest kontrabandą, a co towarem prywatnym, jakie odcinki morza przyległego do krajów mają być uważane za „wody" danego państwa, które zatoki, cieśniny, kanały i t. d. mają i mogą być wyłącznie ochraniane przez dany kraj i czy z hasłem wolności mórz nie powinno być równolegle połączone prawo wolności wszystkich brzegów, cieśnin, zatok i przesmyków?...

Zapewne, iż dla wielu narodów zboże, nafta, bawełna, kauczuk, guma, surowce żelaza i innych metali nie mogłyby pójść pod nazwę kontrabandy, gdyż to są artykuły codziennej potrzeby dla ludności.

Przypomnijmy, iż Anglja w swoim czasie nie chciała się zgodzić na dostawę żywności dla Polski, że konfiskowała wszelkie przesyłki złota, srebra i papierów wartościowych przesyłanych z niemieckich prywatnych banków przez kraje neutralne do Ameryki lub nawet z krajów neutralnych i to posiłkując się jedynie niesprawdzonemi poszlakami.

Wolność mórz do czasów obecnej wojny europejskiej była tylko wolnością prawie wyłącznie dla Anglji, inne kraje musiały się przeważnie stosować do jej woli a nawet niemieckie miasta hanzeatyckie były w swoich postanowieniach ograniczających, kierowane interesami handlu angielskiego. Pisarze niemieccy w problematach wolności mórz (dr. Wilhelm van Calker, dr. H. Triepel*) głoszą, iż nie wolno się wiązać i prawo międzynarodowe niemieckie powinno być jedynie miarodajne, bo na haśle „wolności", jak powiada Wilhelm v. Siemens, na akceptowaniu obcego prawa morskiego Niemcy najgorszy zrobiły interes...

Przepisy jakiekolwiek kongresów nie będą miarodajne. Zupełnie wolny i bezpieczny handel morski międzynarodowy w czasie wojny jest iluzją taką samą, jak zupełne zaprzestanie wojen w przyszłości. Jeżeli stanie jakieś kryterjum dla waśni międzynarodowych, jeżeli stanie areopag na tyle wpływowy, że jego wyroki i rozporządzenia będą spełniane, wtedy i bezwzględna wolność mórz przestałaby być nieziszczalną utopją. Jeżeli jednak istnieć będą międzynarodowe waśnie, regulowane przez wojnę, to i nadal nie może być mowy o wolności mórz, bo każdy z walczących na wszystkich drogach, a więc i morskich, i wszelkimi środkami, a więc blokadą, kontrabandą, minami, statkami podwodnymi, konfiskatą towarów, poczty i t. p. będzie się starał szkodzić swoim przeciwnikom.

W o l n o ś ć m ó r z jest taką samą utopją, jak w i e c z n y p o k ó j.

Edw. Dutlinger.

*) 1) Das Problem der Meeresfreiheit.
2) Die Freiheit der Meere.

Koalicja a Portugalja.

Genewa 17 grudnia.

Gabinety państw koalicji odmówiły uznania nowego rządu portugalskiego, który zwrócił się o to oficjalnie.

Ukraińcy wobec konstytuanty.

Genewa, 17 grudnia.

Agencja Havasa donosi z Petersburga:

Wojska ukraińskie oświadczyły, że siłą poprą konstytuantę, w razie rozwiązania jej przez rząd bolszewicki.

W tym wypadku ukraińcy zwołają konstytuantę do Kijowa.

Podobno znaleźli oni poparcie u związku kolejarzy.

Nowy biskup miński.

Sztokholm, 17 grudnia.

Z Petersburga donoszą:

Prezes komisji likwidacyjnej do spraw Królestwa Polskiego A. Lednicki otrzymał od posła rosyjskiego w Rzymie p. Łyssakowskiego telegraficzne zawiadomienie o tem, że ks. Zygmunt Łoziński został nominowany na biskupa djecezji Mińskiej.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (Urzędowo). **Wielka Kwatera Główna donosi dnia 17-go grudnia 1917 r.:**

Zachodni teren walk.

Grupa wojsk następcy tronu księcia Ruprechta.

Na południowym brzegu Scarpe, oraz w poszczególnych odcinkach na południowym-zachodzie od Cambrai trwa ożywiona działalność ogniowa.

Silny ogień artyleryjski i minowy panował na południowym froncie pod St. Quentin.

Grupa wojsk ks. Albrechta.

Na północ od St. Mihiel i w Sundgau artylerja francuska była bardziej czynna niż dni poprzednich.

Porucznik Müller odniósł 38 zwycięstwo napowietrzne.

Wschodni teren walk.

Nic nowego.

Front macedoński.

Między Wardarem a jeziorem Dojran kompanja angielska ruszyła naprzód po energicznem działaniu ogniowem. W walce z posterunkami bułgarskimi została ona odparta.

Włoski teren walk:

Między Brentą a Piave w poszczególnych odcinkach trwały w dalszym ciągu gwałtowne walki artyleryjskie.

W pomyślnych przedsięwzięciach austrjacko-węgierskie wojska wzięły na południe od Col Caprile kilkuset jeńców.

Natarcia włoskie na linje nasze na południe od Monte Fontana Secca spełzły na niczem.

Pierwszy general-kwatermistrz
Ludendorff.

Pałac Zimowy w płomieniach.

Sztokholm, 17 grudnia.

Z Petersburga donoszą:

Pałac Zimowy stoi w płomieniach. Szczegółów brak. Istnieje podejrzenie podpalenia.

Ameryka nie jest gotowa.

Bazylea, 17 grudnia.
(Telegram W. A. T.).

Gazety francuskie z ostatnich dni zajmują się sprawą udziału Stanów Zjednoczonych w wojnie na terenie europejskim, przyczem prasa paryska stwierdza, że wojska amerykańskie jeszcze nie są gotowe do boju.

„L'Information“ żąda, aby dowództwo naczelne przygotowało się na możliwość odwrotu i zawczasu wybudowało pozycje obronne za obecnym frontem.

W Hiszpanji.

Bern, 17 grudnia.
(Telegram W. A. T.).

„Journal“ donosi z Madrytu:

Za poradą gabinetu ministrów, król postanowił rozwiązać kortezy.

Nieudana ucieczka.

Bern, 17 grudnia.
(Telegram W. A. T.).

„Temps“ dowiaduje się z Lizbony:

Parowiec angielski, na którym ukryli się b. minister wojny Mattos, b. komendant dywizji floty, oraz wielu oficerów, usiłował wypłynąć z portu. Baterje nadbrzeżne ostrzeliwały parowiec, zmuszając go do powrotu.

Tekst traktatu o zawieszeniu broni.

Berlin, 17 grudnia.
(Telegram W. A. T.).

Upełnomocnieni przedstawiciele naczelnego dowództwa wojskowego Niemiec, Austro-Węgier, Bułgarji i Turcji z jednej strony, a przedstawiciele Rosji z drugiej strony, w celu **doprowadzenia do trwałego, honorowego dla wszystkich stron pokoju, zawarli następujące zawieszenie broni:**

I) Zawieszenie broni rozpoczyna się 17-go **grudnia 1917 roku o godz. 12 w południe** (4-go grudnia 1917 r. o godz. 1 podług czasu rosyjskiego) i trwa **do godz. 12 w południe 14 stycznia 1918 roku** (do godz. 1, 1 stycznia 1918 roku podług czasu rosyjskiego). Obie zawierające traktat **strony mają prawo** wymówić **28-mio dniowe zawieszenie broni w terminie 7-mio dniowym;** jeżeli to nie nastąpi, zawieszenie **broni trwa automatycznie** dalej, dopóki jedna ze stron nie wypowie go w terminie siedmiodniowym.

II) **Zawieszenie broni rozciąga się na wszystkie siły bojowe lądowe i napowietrzne wspomnianych mocarstw** na terenie lądowym **od morza** Czarnego aż do morza Bałtyckiego. Jednocześnie następuje zawieszenie broni **również na** rosyjsko-tureckich terenach wojny **w Azji.** Strony, zawierające traktat, **obowiązują się nie wzmacniać podczas** zawieszenia broni **oddziałów wojskowych na wspomnianych frontach i na wyspach Moon,** ani liczebnie, ani co do rozmieszczenia ich składu i **nie przedsięwezmą żadnych przekształceń, mających za zadanie przygotowanie ofensywy.** Następnie zobowiązują się zawierające traktat strony **nie przeprowadzać w czasie do 14 stycznia 1918 r. (1 stycznia 1918 r. podług czasu rosyjskiego) na froncie od morza Czarnego do morza Bałtyckiego żadnych przegrupowań wojska, chyba, że te ugrupowania zostały rozpoczęte w chwili podpisania traktatu o zawieszenie broni.** Wreszcie strony obowiązują się nie ściągać wojsk do portów morza Bałtyckiego na wschód od 15 stopnia długości geograficznej na wschód od Greenwich i w portach morza Czarnego podczas całego okresu trwania zawieszenia broni.

III) Wszystkie inne linje demarkacyjne frontu europejskiego biegną po obu stronach poprzez najbardziej wysunięte przeszkody stanowisk własnych. Linje te mogą być przekroczone jedynie pod warunkami, jakie określa punkt 4. Tam, gdzie niema zamkniętych stanowisk, linją demarkacyjną jest linja prosta pomiędzy czołowymi punktami obronnymi. **Przestrzeń pomiędzy obydwu linjami jest neutralną. Również neutralnemi są spławne rzeki, które rozdzielają stanowiska po obu stronach i komunikacja na nich jest niedozwoloną,** chyba, że chodzić będzie o komunikację handlową za obopólną zgodą. Na odcinkach, gdzie stanowiska położone są bardzo daleko od siebie, komisje zawieszenia broni (punkt VII) przeprowadzą linje demarkacyjne i odznaczą je. Na rosyjsko-tureckich widowniach wojny w Azji linje demarkacyjne, oraz komunikacja przez nie (punkt IV) ustalone zostaną po porozumieniu głównodowodzących obu stron.

IV. W celu rozwinięcia i utrwalenia przyjacielskich stosunków pomiędzy narodami, zawierającymi umowę, **pozwala się na zorganizowaną komunikację** wojsk na następujących warunkach:

1. Komunikacja jest dozwolona parlamentarzom, uczestnikom komisyj zawieszenia broni (§ 7) i ich zastępcom. Wszyscy oni muszą posiadać odnośne legitymacje, wystawione przez naczelne dowództwo, względnie przez dowództwo korpusu.

2. W każdym odcinku rosyjskiej dywizji w dwu lub trzech miejscach może się odbywać zorganizowana komunikacja.

W tym celu należy ustanowić, w porozumieniu z naprzeciw znajdującą się dywizją, w sferze neutralnej pomiędzy linjami demarkacyjnemi, stacje komunikacyjne i oznaczyć je białemi flagami. Komunikacja jest dozwolona jedynie od wschodu do zachodu słońca. Na stacjach komunikacyjnych może równocześnie przebywać najwyżej 25 przynależnych do jednej ze stron osób bez broni. Dozwolona jest wymiana wiadomości i gazet. Można doręczać otwarte listy, w celu dalszego wysłania. **Sprzedaż i wymiana przedmiotów pierwszej potrzeby jest dozwolona na stacjach komunikacyjnych.**

3. Grzebanie poległych jest dozwolone w sferze neutralnej. Co do bliższych zarządzeń obie dywizje lub naczelne dowództwo powinny się każdorazowo porozumieć.

4. **Sprawę powrotu uwolnionych żołnierzy jednego z krajów, którzy mieszkają po drugiej stronie linji demarkacyjnej, rozstrzygną dopiero rokowania pokojowe.**

Tutaj zalicza się również osoby, należące do polskich oddziałów wojskowych.

5. Wszystkie osoby, które — wbrew powyższej umowie 1 — 4 — przekroczą linję demarkacyjną strony przeciwnej, będą ujęte i uwolnione dopiero po zawarciu pokoju lub wymówieniu zawieszenia broni.

Strony, zawierające umowę, zobowiązują się, wojskom swoim surowym rozkazem i pouczającym sposobem zwrócić uwagę na dotrzymanie warunków komunikowania się i na skutki przekroczeń.

V. Dla wojny morskiej ustanawia się co następuje:

1. **Zawieszenie broni rozciąga się na całe Morze Czarne i na Bałtyk do 15 południka** na wschód od Greenwich; a mianowicie na wszystkie znajdujące się tam siły tak morskie, jak i powietrzne obu stron.

W sprawie zawieszenia broni na morzu Białem i na rosyjskich wodach terytorjalnych, niemieckie i rosyjskie wojenne morskie dowództwa naczelne zawrą za obustronnem porozumieniem specjalną umowę. Obustronne ataki na okręty handlowe i wojenne na tych wodach powinny, o ile to będzie możliwem, już teraz ustać.

W tej specjalnej umowie zawierać się również będą określenia, mające według możności przeszkodzenie zwalczania się sił morskich na innych morzach obu stron, zawierających umowę.

2. Ataki ze strony morza i z powietrza na porty i zatoki drugiej strony, zawierającej umowę, muszą z obu stron być zaniechane. Zabronione są również wycieczki sił bojowych morskich jednej ze stron z okupowanych portów i wybrzeży.

3. Przelatywanie przez porty i wybrzeża należące do drugiej strony, zawierającej umowę, jak również obustronnych linij na wszystkich morzach, jest wzbronione.

4. Linje demarkacyjne biegną:

a) na Morzu Czarnem: od latarni morskiej Olinka (ujście św. Jerzego) — przylądek Jeras (Trapezunt).

b) na Bałtyku: od Rogkuel — brzeg zachodni Worms - Bogskaer - Svenska - Hoegarne.

Bliższe ustalenie linji pomiędzy Worms a Bogskaer rozstrzygnie komisja dla zawieszenia broni na Bałtyku (VII, 1) z dyrektywą, że siłom bojowym rosyjskim zagwarantowane jest przy wszystkich warunkach atmosferycznych wolny dostęp do Morza Alandzkiego. Rosyjskie siły bojowe morskie nie będą przekraczały linji demarkacyjnej na południe a siły bojowe czterech państw sprzymierzonych na północ.

Rząd rosyjski bierze na siebie odpowiedzialność za to, że siły bojowe morskie koalicji, które przy rozpoczęciu zawieszenia broni znajdą się na północ od linij demarkacyjnej, albo udadzą się tam później, zachowywać się będą tak samo, jak bojowe siły morskie rosyjskie.

5. **Handel i żegluga handlowa w okręgach wymienionych w § I, 1 są wolne.**

Ustalenie wszystkich warunków dla handlu, jak również zawiadomienie, które drogi są bezpieczne dla okrętów handlowych, zostają przekazane komisjom dla zawieszenia broni na morzu Czarnem i Bałtyckiem (VII, 1 i 7).

6. Strony zawierające umowę zobowiązują się do tego, że nie przedsięwezmą w ciągu trwania zawieszenia broni żadnych przygotowań na morzu Czarnem i Bałtyckim dla operacyj zaczepnych.

VI. Ażeby zapobiedz niepokojom i zajściom na froncie, ćwiczenia z akcją piechoty odbywać się mogą nie bliżej, jak 5 kilometrów, z akcją artylerji nie bliżej, jak 15 kilometrów za frontami.

Ogólna wojna ulega zupełnemu zawieszeniu.

Powietrzne siły bojowe i balony na uwięzi muszą się utrzymywać poza strefą powietrzną, szerokości 10-ciu kilometrów za własną linją demarkacyjną.

Roboty na stanowiskach poza wysuniętemi zaporami drucianemi są dozwolone, ale nie takie, które posłużyć mogą za przygotowania do ataków.

VII. Z chwilą rozpoczęcia się zawieszenia broni zbierają się następujące „Komisje zawieszenia broni“ (przedstawiciele każdego z położonych przy odnośnym odcinku frontu państw), którym podlegają wszystkie zagadnienia, związane z przeprowadzeniem warunków zawieszenia broni:

1) **Ryga** dla morza Bałtyckiego,

2) **Dyneburg** dla frontu od Bałtyku aż do Desny,

3) **Brześć Litewski** dla frontu od Desny do Prypeci,

4) **Berdyczów** dla frontu od Prypeci do Dniestru,

5) **Kolosvar** i 6) **Focsani** dla frontu od Dniestru do morza Czarnego.

Dla frontu od Dniestru do morza Czarnego granice określone będą drogą zobopólnego porozumienia komisyj 5 i 6-ej).

7) **Odesa** dla morza Czarnego.

Komisjom tym oddane będą do rozporządzenia środki dla bezpośredniej i niekontrolowanej komunikacji korespondencyjnej, ich członków z krajami rodzinnemi. Środki te urządzone będą we własnym kraju aż do punktu centralnego między linjami demarkacyjnemi między odnośnemi dowództwami wojsk. Na rosyjsko-tureckich terenach walk w Azji będą zorganizowane podobne komisje, po porozumieniu z obustronnemi naczelnemi komendami.

VIII. Umowa w sprawie zawieszenia broni z 5 grudnia (22 listopada) 1917 r. i wszystkie dotychczas dla poszczególnych odcinków frontu zawarte umowy o zawieszeniu broni, tracą swą moc przez niniejszy układ.

IX. Strony zawierające umowę przystąpią w bezpośrednim związku z niniejszym układem do **rokowań pokojowych.**

X. Wychodząc z zasady wolności, niezależności i terytorjalnej nietykalności neutralnego państwa perskiego, gotowe są naczelne dowództwa tureckie i rosyjskie **wycofać wojska swe z Persji.** Wejdą one jaknajrychlej w porozumienie z rządem perskim, celem uregulowania szczegółów wycofania i środków, jakie jeszcze okażą się potrzebne dla zabezpieczenia tej zasady.

XI. Każda ze stron, zawierających umowę, otrzyma jeden egzemplarz tej umowy w języku niemieckim i rosyjskim, podpisany przez upełnomocnionych przedstawicieli.

Brześć Litewski 15 grudnia 1917 r. (2 grudnia 1917 r. st. st.).

Podpisy.

W uzupełnieniu i celem dalszego rozbudowania umowy o zawieszeniu broni zgodziły się strony, zawierające układ, aby jaknajprędzej uregulować wymianę jeńców cywilnych **wojennych, niezdolnych do służby wojskowej** bezpośrednio przez front. Przytem uwzględnić należy w pierwszej linji kwestję przetransportowania zatrzymanych w ciągu wojny kobiet i dzieci poniżej lat 14.

Strony zawierające układ, postarają się natychmiast o najmożliwsze poprawienie sytuacji obustronnych jeńców wojennych. Sprawa ta ma być jednem z najważniejszych zadań zainteresowanych rządów.

Celem przyśpieszenia rokowań pokojowych i możliwie najszybszego wyleczenia cywilizacji z ran zadanych przez wojnę, mają być przedsięwzięte kroki dla **przywrócenia kulturalnych i gospodarczych stosunków** pomiędzy zawierającemi umowę stronami. Dla tego celu winny między innemi służyć:

Podjęcie nanowo ruchu pocztowego i handlowego, przesyłka książek i dzienników i t. p. w obrębie granic, zakreślonych przez zawieszenie broni

Dla uregulowania szczegółów zjedzie się **w Petersburgu niebawem komisja mięszana,** złożona z przedstawicieli wszystkich zainteresowanych.

Brześć Litewski 15 grudnia 1917 r. Zasadniczo przyjęte i z zastrzeżeniem ostatecznego sformułowania podpisane.

Podpisy.

Odpowiedź hr. Hertlinga.

Berlin, 17 grudnia.

Kanclerz Rzeszy, **hr. Hertling, przyjął na posłuchaniu d-ra Mantlera, dyrektora biura telegraficznego Wolffa.** Przedmiotem rozmowy **była mowa Lloyd George'a.**

Kanclerz Rzeszy powiedział, co następuje:

„Pyta pan, jaka jest moja odpowiedź na ostatnią mowę angielskiego prezesa ministrów Lloyd George'a?

Lloyd George nazywa nas w swojej mowie złoczyńcami i bandytami. Jak to już oświadczono w parlamencie, **nie mamy zamiaru brać udziału w tego rodzaju wznowieniu obyczajów bohaterów Homera. Wojen współczesnych nie wygrywa się przy pomocy wymyślań,** chociaż może je się przedłużać, albowiem po owych oszczerstwach angielskiego prezesa ministrów jasnem jest, że **dla nas pertraktacje z ludźmi o tego rodzaju sposobie myślenia są wykluczone.**

Jest rzeczą niewątpliwą od dłuższego już czasu dla uważnego obserwatora, że **dla rządu angielskiego, kierowanego przez Lloyd George'a, myśl o sprawiedliwym pokoju porozumienia jest zupełnie niedopuszczalną.** Gdyby szersze koła potrzebowały oczywistego dowodu, to dostarczyła go ostatnia mowa kierownika państwa angielskiego. Wie pan, że stoję dopiero niedawno na czele rządu państwa, lecz, że dotychczasowe stanowisko moje dawało mi sposobność nader uważnego obserwowania zagranicznej polityki moich poprzedników i kierowników państw sojuszniczych; jako mężowi stanu i historykowi, który poświęcił długi okres swego życia badaniom prawdy historycznej, daje mi to możność oświadczenia:

Sumienie niemieckie jest czyste. **To nie my spowodowaliśmy mord w Serajewie.** Proces Suchomlinowa w Petersburgu unaocznił przed całym światem najzupełniej wyraźnie to, cośmy wiedzieli już od końca roku 1914: **przyczyną wojny wszechświatowej był ukaz mobilizacyjny cara Mikołaja II, wymuszony na nim przez jego niesumiennych doradców, a którego następstwem była narzucona nam walka na dwa fronty.**

Niedawno upłynął rok od czasu, kiedyśmy wraz z naszymi sprzymierzeńcami wyciągnęli ku wrogom rękę, **aby zawrzeć pokój.** Odtrącono ją. Tymczasem nasza **odpowiedź na notę papieską ponownie dała wyraz naszemu stanowisku.**

Prasa o zawieszeniu broni.

Berlin, 17 grudnia.

Z powodu zawarcia zawieszenia broni „Berliner Tageblatt" pisze:

Jest to objaw bardzo pocieszający, aczkolwiek nie trzeba pozwolić unosić się marzeniom nieoględnym. Pertraktacje w sprawie zawieszenia broni były sprawą wojskową. Przy zbliżających się obecnie pertraktacjach pokojowych główna rola przypadnie w udziale dyplomacji, kierownictwu politycznemu.

Rząd petersburski zamianuje, prawdopodobnie, nowych przedstawicieli. Również nie jest wykluczonem, że do Brześcia Litewskiego pojedzie p. v. Kühlmann osobiście. W czasie pertraktacyj powstaną nieraz wielkie trudności.

Żadna przejażdżka na fjordach nie obfituje w większe niebezpieczeństwa z powodu raf podwodnych. Bądź co bądź zawieszenie broni z Rosją jest faktem dokonanym. Na wschodzie, skąd płynął zalew olbrzymiej fali, panuje spokój. Myśl dziękczynna biegnąć winna ku tym wszystkim, którzy tam na wschodzie walczyli i ku tym, którzy tam padli.

„Lokalanzeiger" powiada m. in.:

Fakt, że stosunkowo szybko nastąpiło porozumienie w sprawie zawarcia zawieszenia broni winien być dobrym prognostykiem, że wszystkie trudności programu zostaną pomyślnie rozwiązane. Rozejm ma wprawdzie ograniczony termin, lecz w połowie stycznia lub później zamieni się, prawdopodobnie, w stan zupełnego pokoju.

W ten sposób zbliża się początek końca wojny.

Anglja chce zwyciężyć.

Berlin, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

„Morning Post" ogłasza następujący znamienny list admirała Berresforda:

W wojnie nastąpił kryzys. Państwo jest w sytuacji niebezpiecznej, zarówno wewnątrz, jak i zewnątrz.

Przyszłość świata zależy od wyniku walk pomiędzy państwem brytyjskiem a Niemcami. Wygra to państwo, które najdłużej wytrzyma. Jedno musi być pokonane.

W tym decydującym momencie kraj zdaje się zalewać fala zwątpienia i obawy, wzmocniona listem pana Lansdowne'a.

W przeszłości bywaliśmy w gorszej sytuacji, lecz nieugięty duch naszej rasy wydobył nas z niebezpieczeństw, które się wydawały niepokonanemi. To samo nastąpi i teraz, jeśli tylko zrozumiemy, że zwycięstwo musi być naszem, o ile państwo Wielkobrytańskie ma nadal istnieć. Tu, w kraju, powinien panować ten sam duch, który ożywia tych co są na morzu i w rowach strzeleckich, w przeciwnym razie straszliwe ofiary najlepszych naszych ludzi byłyby daremnemi.

Podróż ministrów tureckich.

Konstantynopol, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

Minister spraw zagranicznych Nessimi-bej i podsekretarz stanu Hikmet-bej wyjechali wczoraj wieczór do Berlina.

Włochy a koalicja.

Berlin, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

Biuro Wolffa donosi:

W sprawie rewizji włoskich celów wojennych, która się dokonywa pod naciskiem ogromnych sukcesów wojsk austrjackich i niemieckich, rzuca ciekawe światło traktowanie Włoch na konferencji paryskiej.

Podług wiarogodnych wiadomości Ameryka nastawała na cofnięcie przyrzeczenia Włochom wybrzeża dalmatyńskiego.

Prócz tego postanowiono odmówić Włochom przyobiecanych korzyści w Małej Azji.

We Włoszech.

Lugano, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

Cenzura włoska nie pozwala ogłaszać sprawozdań z tajnego posiedzenia.

Jednakże ze wzmianek, jakie zamieszczają „Giornale d'Italia", „Corriere della Sera", „Secolo", oraz „Popolo d'Italia" można wnioskować, że przygotowuje się „formalne powstanie przeciwko gabinetowi".

Socjaliści i zwolennicy Giolittiego „czynią w auli i w kuluarach wszystko, aby zatruć sumienie parlamentu, podkopać autorytet rządu i zastosować względem wojny sobotaż".

W przeciwieństwie do tych przeciwników wojny zwolennikom dalszego prowadzenia wojny brak „niestety koniecznej stanowczości".

„Secolo" z żalem stwierdza, że zdarza się nawet, iż pewna liczba deputowanych z tych, którzy jeszcze 14-go listopada przyklaskiwali tyradom wojennym Orlanda, wcale nie przyszła na posiedzenie tajne.

Poseł Bevelli, zwolennik Giolittiego, żądał, aby rząd pociągnął do odpowiedzialności redakcję „Corriere della Sera" za obrazę parlamentu. Posiedzenia tajne, które wogóle mają przebieg bardzo ożywiony, trwać będą aż do wtorku.

Sprawa Caillaux.

Bern, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

Podług „Progrès de Lyon" Caillaux oświadczył po wczorajszem przesłuchaniu dziennikarzom, że jeszcze nigdy nie podobnego nie widział.

Od czasu sprawy Dreifusa przemysł falsowania nie zrobił żadnych postępów, raczej cofnął się. Stwierdza on to wobec okropności, które się znajdują na mapach, jakie rząd przedstawił wydziałowi.

Przesłuchanie dotyczyło jego pobytu we Włoszech. Uknuto przeciwko niemu całe sprzysiężenie, którego herszteem jest ambasador francuski w Rzymie, pan Barrere, jego wróg na tle osobistem. Wynurzenia, jakie on (Caillaux) rzekomo uczynił, zgoła nie istniały, przeciwnie, wyjawiał on we Włoszech zawsze uczucia patrjotyczne.

Paryż, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

Agencja Havasa donosi:

Po przesłuchaniu Caillaux wydział postanowił przesłuchać pana Clemenceau, jako ministra wojny i szefa sądów wojennych.

Genewa, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

Wczorajsze postanowienie wydziału nietykalności parlamentu sprawiło nieprzyjemną niespodziankę zwolennikom Clémenceau, zarówno w parlamencie, jak i w prasie.

Wydział postanowił mianowicie przesłuchać Buchardona, sędziego śledczego sądu wojennego, oraz zawezwać ponownie pana Clémenceau i p. Brianda, aby złożyli wydziałowi wyjaśnienia o ważniejszych wydarzeniach z czasu ich urzędowania jako ministrów.

Dzienniki lugduńskie podają ciekawe szczegóły, dotyczące tych punktów. System obrony Caillaux polega na twierdzeniu, że on o tyle przekroczył prawa przedstawiciela narodu w sprawie wojny i pokoju, o ile to swego czasu we Francji i zagranicą uczynił Clémenceau, kiedy poruszył niebo i ziemię przeciwko przygotowaniom Brianda do wyprawy salonickiej. Propaganda, jaką wtedy rozwinął w Anglji Clémenceau, znaną jest zaledwie w nieznacznym stopniu.

Kaledin aresztowany.

Kopenhaga, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

„Sozial - Demokraten" donosi ze Sztokholmu:

Poseł rządu bolszewickiego w Sztokholmie Worowski otrzymał z Petersburga depeszę, że Kaledina aresztowano w pobliżu Moskwy.

Aresztowanie przywódców kozackich.

Sztokholm, 17 grudnia.

Jak donosi Petersburska Agencja telegraficzna w dniu 13-ym b. m. odbył się wiec kozacki w instytucie Smolnym. Obecni byli przedstawiciele kozaków i żołnierzy, oraz delegaci włościjan, robotników, żołnierzy, pułków dońskich i kubańskich, oraz baterji przebywających na froncie północnym.

Przyjęto rezolucję treści następującej:

„Członkowie najwyższego organu kozaków, Rady związków wojskowych, oddają się agitacji kontr - rewolucyjnej i zmuszają kozaków do bratobójstwa. W celu zapobieżenia mieszaniu się żywiołów obcych do spraw kozackich, zebrani polecają wojskom natychmiastowe aresztowanie członków Rady związków wojskowych".

Posiedzenie zamknięto około północy. Członkowie udali się uzbrojeni w celu dokonania aresztowań.

Sprawy agrarne w Rosji.

Sztokholm, 17 grudnia.

Petersburska agencja telegraficzna donosi:

Rząd ogłosił dekret, na którego mocy rosyjskie fabryki i maszyny rolnicze, przechodzą na własność państwa.

Podziałem ich pomiędzy rolników zajmą się miejscowe Rady robotniczo - żołnierskie.

Moskiewska Rada robotników i żołnierzy ogłosiła zakaz sprzedaży lub kupna gruntów wszelkiego rodzaju.

Na Syberji.

Petersburg, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

Pet. Ag. Tel. donosi:

W Irkucku obradował zjazd Rad robotniczych, żołnierskich i włościańskich delegatów z całej Syberji. Obecnych było 187 delegatów. Zjazd wypowiedział się za natychmiastowem oddaniem Radom całej władzy. Lewica opuściła salę z wyrazami protestu.

Wobec trudności aprowizacyjnych miejscowe Rady zwróciły się do rządu z prośbą zniesienia ceł na zboże i produkty żywnościowe, oraz udzielenia pożyczki w wysokości 5 miljardów rubli.

Walki na Kaukazie.

Petersburg, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

Pet. Ag. Tel. donosi:

W dniu 15-ym grudnia na Kaukazie odbyła się zacięta walka pomiędzy tubylcami a kozakami. Sprawozdawca „Dnia" donosi, jakoby Kaledin wahał się wysłać kozakom wojska dla obrony, gdyż uniemożliwiało to jego własna sytuacja. Tenże sam sprawozdawca, sympatyzujący z Kaledinem, oświadcza, że Kaledin stoi w obliczu momentu krytycznego.

Pośrednictwo Szwajcarji.

Genewa, 17 grudnia.

Dzienniki francuskie dowiadują się, że poseł szwajcarski w Petersburgu wyraził gotowość pośredniczenia w pertraktacjach pokojowych między rządem rosyjskim a państwami centralnemi.

Sztokholm, 17 grudnia.

Organ rządu bolszewickiego, „Prawda", pisze:

Oferta poselstwa szwajcarskiego co do pośredniczenia w rokowaniach pokojowych jest aktem, który cała Rosja przyjąć może tylko z najwyższym uznaniem.

Jednakże przychodzi ona nieco zapóźno, gdyż rząd zorganizowanego proletarjatu wszedł już w bezpośrednie stosunki ze swymi byłymi przeciwnikami na frontach.

Ruch pokojowy w Anglji.

Bazylea, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

„Morning Post" dowiaduje się:

Angielscy pacyfiści zamierzają zwołać podczas świąt Bożego Narodzenia olbrzymie zebranie pokojowe w całem królestwie zjednoczonem.

Odezwy, które mają być rozdawane w fabrykach i zakładach państwowych zawierają obelgi dla tych warstw narodu, które występują w obronie zwycięskiego zakończenia wojny.

W samej tylko okolicy Glasgowa zapowiedziano na tydzień świąteczny około 50 zebrań.

„Temps" za uznaniem bolszewików.

Genewa, 17 grudnia.

Inspirowany przez ministerjum spraw zagranicznych paryski „Temps" wystąpił w numerze z dnia 15-go b. m. z artykułem wstępnym, w którym omawia sprawę aljansu rosyjsko - francuskiego.

Z całego artykułu przebija wyraźna tendencja w kierunku nawiązania stosunków między rządem francuskim a bolszewikami.

Zniszczony balon.

Londyn, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

Biuro Reutera donosi: Admiralicja komunikuje:

Angielski sterowiec systemu niesztywnego, który się wzniósł 11-go grudnia ze swego punktu oparcia na wybrzeżu wschodniem, mając na pokładzie 5-ciu ludzi, nie powrócił. Został on prawdopodobnie zniszczony przez nieprzyjacielskie latawce w południowej części morza Północnego. Inny sterowiec tego samego systemu zmuszony był wskutek uszkodzenia maszyny wylądować 12-go grudnia w Holandji.

Monopol hotelowy.

Petersburg, 17 grudnia.

(Telegram W. A. T.).

Pet. Ag. Tel. donosi:

Związek funkcjonarjuszy hotelowych zażądał, wspólnie z municypalicją Petersburga, zniesienia hotelnictwa prywatnego i wprowadzenia hoteli komunalnych.

Ostatnie wiadomości telegraficzne na stronicy 6-ej.

Wojna domowa w Moskwie.

(Sześć dni).

(Dokończenie).

Jak i dnia poprzedniego, nieustannie słychać pod oknami gwizdki i krzyki: „Nosze!" Biegają siostry i sanitarjusze z noszami i za każdym razem powracają z przygnębiającym ciężarem. Ranionych i zabitych dziś tak dużo, że nie przeliczyć ich wszystkich. Na przeciwległem podwórzu, na Małej Bronnej, na dachu parterowego domu, rozsiedli się żołnierze i czerwono - gwardziści, ostrzeliwując Nikicką. Pełnili zadanie spokojnie i umiarkowanie pod pewną osłoną. Strzelali nie często, mierząc, — oszczędzali naboi. Pracowali w ten sposób dwie godziny. Nagle jeden z żołnierzy wypuścił karabin z ręki, chwycił się za brzuch, zaczął złazić z dachu na grzbiecie. „Nosze, nosze!" — zajęczał tłum, obserwujący przez wrota perypetje bitwy.

Podbiegły siostry, poniesiono rannego. Ogień bez przerwy trwał do zmroku.

Dziś z sąsiadującego z naszym hotelem domu Korowina na Twerskim bulwarze po dachach i strychach przepełzło dwóch posłów — cywilny i wojskowy. Przyszli prosić o przytułek. Bojąc się dalszej strzelaniny, mieszkańcy domu Korowina prosili o pozwolenie przeprawienia do nas, do numerów swych kobiet i dzieci.

Rozumie się, pozwolono im na to. Jednak prezes naszego komitetu domowego uwarunkował przejście sąsiadów pewnemi żądaniami:

— Musicie nam oddać wszelką posiadaną broń, celem uniknięcia ewentualnych ekscesów, i na pewien czas przed przejściem do naszego domu zawiadomić nas, ażeby komitet, ze swej strony, mógł porozumieć się z bolszewikami, bez pozwolenia których żadne przenosiny w ogarniętym bitwą okręgu są nie do pomyślenia.

Delegaci poszli, obiecując w razie potrzeby skorzystać z gościnności „Romanówki".

Nadszedł wieczór. Dzienna kanonada przeszła w pojedyncze wystrzały karabinowe. Siedzieliśmy w numerach i na korytarzach.

Naprzeciw powoli dogasał pożar w domu Korobkowa. Od czasu do czasu rozlegały się wybuchy. To pękały z gorąca naboje armatnie, przywiezione przez poszczególnych mieszkańców, z armji czynnej „na pamiątkę z wojny".

Nasi dyżurni obchodzili dom, byli na czatach. Na wypadek pożaru lub ugodzenia weń pocisku postanowiono opuścić go i iść, gdzie oczy poniosą.

13 listopada.

A więc — jesteśmy zbiegami... We własnem mieście, bez dachu, wygnani okropnościami wojny domowej, z naszych ubogich kątów. Oto jak się to stało:

Z nadejściem świtu ponowiła się walka pod Wrotami Nikickiemi. Tym razem pomyślnie dla junkrów i białogwardzistów, atakujących od strony Nikickiego bulwaru dom Gagaryna, stojący na skrzyżowaniu ulic i służący następnie za cytadelę dla bolszewików. Zmuszeni cofnąć się do rogu Małej Bronnej, bolszewicy przybyli do nas. Wniesiono karabin maszynowy do wnętrza domu Romanowa i ustawiono w mieszkaniu na pierwszem piętrze, w oknie wychodzącem na bulwar. W tej chwili od pocisku armatniego zapalił się dom Gagarina.

Prezes naszego komitetu ruszył do bolszewików z prośbą o pozwolenie wyprowadzenia mieszkańców z domu z powodu zajęcia go dla celów wojskowych. Pozwolono.

Wówczas o godz. 1-ej po poł., mieszkańcy numerów, pod kierunkiem ochrony domowej, poczęli wychodzić na dziedziniec. Tłum bezradnych, drżących ludzi — w tem większość kobiet i starców—z węzełkami i ręcznemi walizkami tłoczył się bezradnie w murowanym worku dziedzińca, miotając się na odgłos wybuchu lub strzału. Ktoś podał myśl przeprowadzenia ludzi do sąsiedniego lazaretu pracowników instytucyj kredytowych. W westibulu tego lazaretu rozlokowali się uwodzący na swoich tobołkach. Prezes komitetu domowego zaproponował, życzącym sobie, pozostanie w numerach do ostatniej chwili. Reszcie wydawał przepustki na opuszczenie „domu, zajętego do celów wojskowych".

— Dokąd iść?

— Czy spokój na Małej Bronnej? — pytali się wzajem ludziska.

Stracono głowę do reszty, gdy podwórze poczęli zapełniać żołnierze i czerwonogwardziści, niosący skrzynki z ręcznymi granatami. Otrzymawszy przepustkę, ruszyłem ku bramie.

— Dokąd, towarzyszu?

— Chcę iść na Bronną. Oto przepustka.

Czerwonogwardzista w uniformie milicjanta, przejrzawszy papierek, zamyślił się.

— To nie dokument.

— Służę więc, moje dowody osobiste.

— A co tam w walizce?

— Bielizna.

— Proszę pokazać.

— Otwieram walizkę. Obejrzawszy i obmacawszy rzeczy, czerwonogwardzista rzecze:

— Tak czy owak, iść nie można. Podąża tu junkierski samochód pancerny.

— Pójdę na własne ryzyko. Nie będzie pan za mnie odpowiadał.

— No, idźcie.

I oto jestem na ulicy. Biegnę, a za mną trzeszczą karabiny maszynowe, warczą wybuchy i jęczy motor dyżurującego samochodu sanitarnego. Za węgłem jednego z domów na Małej Bronnej chowa się gromadka ciekawych.

— Czy to prawda, że „Romanówka" się pali?

— Jeszcze nie. Pożar w domu Troickiej.

Po czterodniowem siedzeniu w nieszczęsnej „Romanówce" pełna niebezpieczeństw ulica zdaje się być rajem.

S. Sol.

Sprawozdanie Departamentu Spraw Wewnętrznych
za listopad 1917 roku.

W poszczególnych sekcjach Departamentu były zapoczątkowane, ewentualnie dokonane następujące prace:

I. W sekcji zdrowia publicznego:

1. Zorganizowano i rozpoczęto w dniu 15 listopada r. b. kursy przygotowawcze dla kandydatów na lekarzy powiatowych w generał - gubernatorstwie lubelskiem.

2. Tymczasowa Rada lekarska odbyła 7 posiedzeń, na których rozważano w dalszym ciągu projekt instrukcji dla lekarzy powiatowych oraz po przedyskutowaniu na dwóch posiedzeniach, zatwierdzono przepisy zapobiegawcze przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych przez szkoły i zakłady wychowawcze.

3. Zorganizowano Radę aptekarską przez powołanie dwóch profesorów uniwersytetu, dwóch przedstawicieli przemysłu farmaceutycznego i 10-u wybitnych farmaceutów.

4. Powołane przez Radę lekarską delegacje odbyły:

a) delegacja do ułożenia farmakopei — 2 posiedzenia,

b) delegacja do spraw kontroli nad środkami spożywczymi — 1 posiedzenie,

c) delegacja do szkół lekarsko - dentystycznych — 3 posiedzenia,

d) delegacja do kontroli sanitarnej nad powracającymi emigrantami — 4 posiedzenia,

e) delegacja do sprawy określenia stanowiska lekarza w kasach chorych — 3 posiedzenia.

Ta ostatnia delegacja zakończyła już swe czynności i rozwiązała się.

5. Organizowano w dalszym ciągu kursy dla inspektorów farmaceutycznych.

6. Utworzono nowe referaty:
a) dla spraw dentystycznych i
b) dla spraw, dotyczących położnictwa.

7. W dziale higieny szkolnej i opieki nad dziećmi:

a) wydano „Zasady organizacji opieki nad dziećmi“ w opracowaniu d-ra Władysława Szenajcha,

b) rozesłano do lekarzy powiatowych okólnik i instrukcję służbową, określającą obowiązki ich w zakresie opieki nad dziećmi,

c) opracowano projekt instrukcji służbowej dla lekarzy powiatowych, dotyczącej czynności ich w zakresie dozoru nad akuszerkami i opieki nad matkami.

8. W dziale farmaceutycznym:

a) opracowano instrukcję dla Rady aptekarskiej,

b) rozpoczęto regestrację i kontrolę aptek, składów aptecznych, składów farb, fabryk kosmetyków i perfumeryj, zakładów chemiczno - farmaceutycznych, fabryk środków opatrunkowych, fabryk wód mineralnych i napojów gazowych,

c) zbadano chemicznie kilka nadesłanych przez lekarzy powiatowych próbek leków.

9. W dziale higieny publicznej opracowano:

a) instrukcję służbową dla lekarzy powiatowych o cmentarzach, grzebaniu i regestracji zmarłych, ekshumacji i przewożeniu zwłok, oraz o krematorjach,

b) instrukcję służbową w sprawie zaopatrywania w wodę, usuwania odpadków i nieczystości wody i gleby,

c) instrukcję służbową o kąpielach publicznych,

d) instrukcję służbową o budownictwie i nadzorze mieszkaniowym oraz wzór protokółu oględzin mieszkań,

e) instrukcję służbową o zwalczaniu chorób zakaźnych, wzory kart regestracyjnych, zgłoszeń o chorobach zakaźnych, sprawozdań miesięcznych i rocznych o przebiegu chorób zakaźnych w powiecie,

f) instrukcję służbową dla lekarzy w sprawie ochronnego szczepienia ospy, wzory świadectw szczepienia, wezwania do obowiązkowego szczepienia, wykazu osób do pierwszego i powtórnego szczepienia oraz wzór rocznych wykazów szczepień,

g) instrukcję służbową o objazdach sanitarnych, wzór księgi sanitarnej i instrukcję dla sanitarjuszów,

h) instrukcję służbową o nadzorze sanitarnym nad domami kary,

i) instrukcję służbową dla lekarzy powiatowych o zwalczaniu gruźlicy,

k) instrukcję służbową dla lekarzy powiatowych o sanitarno - lekarskiej ochronie pracy i nadzorze nad stanem sanitarnym miejscowości sąsiadujących z fabrykami i zakładami przemysłowymi.

10. W dziale walki z chorobami wenerycznemi:

a) opracowano dla lekarzy powiatowych instrukcję służbową do zwalczania chorób wenerycznych i nierządu,

b) rozesłano lekarzom powiatowym przepisy i odezwy polskiego Towarzystwa walki z chorobami wenerycznemi i nierządem celem rozpowszechnienia.

11. W dziale szpitalnictwa:

a) rozesłano do p. o. lekarzy powiatowych kwestjonarjusz regestracyjny w sprawie szpitali, ambulatorjów i przytułków oraz rozpoczęto opracowywanie nadesłanego materjału; wzór kwestjonarjusza zakomunikowano także szefowi wydziału zdrowia w generał - gubernatorstwie lubelskiem,

b) opracowano i przygotowano wzory do statystyki szpitalnej. Wzory te wysłano do p. o. lekarzy powiatowych i do szefa wydziału zdrowia w gen.-gub. lubelskiem.

12. W dziale dentystycznym:

a) opracowano projekt zarządzeń w sprawie ulepszeń w szkołach dentystycznych,

b) opracowano typ karty regestracyjnej dentystycznej oraz sposób przeprowadzenia regestracji w Warszawie i na prowincji,

c) opracowano szkic projektu normalnej ustawy lecznic dentystycznych.

13. W dziale weterynaryjnym:

a) dokończono „Memorjał w sprawie weterynarji państwowej“ wraz ze szkicem projektu organizacji wydziału weterynaryjnego przy ministerjum spraw wewnętrznych i dwóch jego referentów przy wydziale zdrowia publicznego i Departamencie rolnictwa,

b) opracowano sprawozdanie o stanie obecnym personelu weterynarskiego w Królestwie Polskiem,

c) opracowano projekt tymczasowej instrukcji dla referenta do spraw weterynaryjnych przy wydziale zdrowia publicznego.

II. W sekcji samorządów lokalnych.

1. Zwrócono się do władz okupacyjnych niemieckich z przedstawieniem konieczności prowadzenia ksiąg ludności przez urzędy miejskie i gminne.

2. Przesłano władzom okupacyjnym niemieckim memorjał w sprawie poboru składek kwaterunkowych, jako obowiązkowego podatku państwowego w tych razach, gdy mieszkańcy spełniają powinność kwaterunkową w naturze.

3. Osiągnięto od władz okupacyjnych niemieckich zgodę na przywrócenie opłaty stemplowej na rzecz miast i gmin od aktów rejentalnych, co ma poważne znaczenie dla miast wobec ich fatalnego stanu finansowego w czasie obecnym.

4. Delegaci sekcji zbadali na miejscu:

a) sprawę zatargu między Radą miejską a magistratem w Łowiczu i

b) stosunki, panujące w samorządzie m. Wyszkowa.

5. Na zjeździe przedstawicieli miast, odbytym w Warszawie w dn. 19, 20 i 21 listopada, kierownik sekcji samorządowej p. W. Dunin, miał referat o „Stosunku władzy państwowej do samorządu“, a referent do spraw samorządu miejskiego, p. Z. Marczewski, — „O banku komunalnym miejskim“.

6. Zgodnie z rezolucją, zapadłą na zjeździe przedstawicieli miast, opracowano projekt ustawy Banku Komunalnego miejskiego.

7. Opracowywano w dalszym ciągu materjały statystyczne, nadsyłane przez gminy wiejskie i magistraty miast, naskutek kwestjonarjuszy Departamentu spraw wewnętrznych.

Zwrócono się do władz okupacyjnych austro-węgierskich o zwolnienie od opłaty pocztowej korespondencji sekcji samorządawej i ułatwienie zarządom miast i gmin bezpośredniego komunikowania się z sekcją samorządową.

8. Uzyskano od szefa administracji przy generał - gubernatorstwie warszawskiem spis miast w okupacji niemieckiej, w których wprowadzono organizację samorządu, oraz wykaz burmistrzów, urzędujących w tych miastach.

9. Rozpatrywano sprawę zabezpieczenia bytu pisarzom gminnym i zakomunikowano zarządom powstających kół pisarzy gminnych, że udzielanie emerytury nie może być powierzone organizacjom zawodowym, a stanowi zadanie państwa, które stosować będzie do pisarzy gminnych te same przepisy emerytalne, jak do innych urzędników państwowych.

III. W sekcji dozoru nad przedmiotami użytku publicznego:

1. Opracowano przepisy tymczasowe w sprawie oragnizacji państwowego dozoru nad przedmiotami użytku publicznego w Królestwie Polskiem.

2. Opracowano objaśnienia i motywy do sprawy organizacji dozoru państwowego nad żywnością i przedmiotami użytku publicznego.

3. Opracowano ustawę tymczasową o obrocie handlowym artykułami żywności i przedmiotami użytku.

4. Opracowano postanowienia karne do ustawy tymczasowej o obrocie handlowym artykułami żywności i przedmiotami użytku.

5. Opracowano objaśnienia i motywy do postanowień karnych.

Ukonstytuowano Radę tymczasową przy sekcji dozoru nad przedmiotami użytku publicznego, składającą się z przedstawicieli Departamentu skarbu i Departamentu gospodarstwa społecznego, z delegatów Towarzystwa medycyny społecznej, Towarzystwa higienicznego, Koła chemików przy Stowarzyszeniu techników, Stowarzyszenia kupców polskich, Towarzystwa farmaceutycznego, Towarzystwa weterynarskiego i z zaproszonych rzeczoznawców. Odbyły się trzy posiedzenia Rady, na których z uznaniem przyjęto inicjatywę Departamentu i zaaprobowano z pewnemi zmianami redakcyjnemi wyżej wymienione projekty: Rada postanowiła zarazem, wobec ważności i pilności sprawy zwrócić się do władz rządowych polskich o najszybsze zatwierdzenie ustawy i przepisów, tyczących się organizacji dozoru państwowego nad przedmiotami użytku publicznego.

IV. W wydziale reklamacji:

W dalszym ciągu przesyłano władzom okupacyjnym nadchodzące do Departamentu reklamacje od rozmaitych instytucyj i poszczególnych osób.

Ogółem wpłynęło do Departamentu rozmaitych pism w ilości 399 numerów, wyszło z Departamentu 213 numerów pism.

Skład Departamentu na dzień 1-go grudnia 1917 r.:

Trzech starszych referentów (kierowników sekcji), 1 sekretarz, 6 referentów, 10 pomocników referentów, 2 stenografistki, 1 maszynistka, 2 kancelistów, 1 kancelistka, 1 woźny i 2 gońców.

Warszawa, dnia 7 grudnia 1917 r.

Wieści z Rosji.

Głód na froncie.

Według otrzymanych przez ministerjum wojny wiadomości, kwestja aprowizacyjna na froncie zaostrza się tak dalece, że głód kompletny jest nieunikniony. Zwłaszcza na froncie północnym i rumuńskim, gdzie dowóz zupełnie ustał, sytuacja jest więcej, niż groźna. Jak donoszą z Kijowa, głównodowodzący południowo - zachodnim frontem, oraz komisarz N. armji depeszował do burmistrza o krytycznem położeniu pod względem aprowizacyjnym. Brak furażu.

Depesza kończy się wezwaniem do zapomnienia uraz i wzmożenia dostawy zboża, w przeciwnym razie katastrofa jest nieunikniona.

Wojna domowa w Finlandji.

Prasa moskiewska donosi, że w Finlandji wybuchła krwawa wojna domowa.

„Prawda“ otrzymała doniesienie (23 ub. m.), że pod Wyborgiem toczy się bitwa czerwonej i białej gwardji.

Kolej żelazna, wiodąca do Wyborga zniszczona.

Ważne odkrycie w Rosji.

Jak donosi „Odeskij Listok“, w Solikamsku odkryto bogate pokłady soli potasowej, które dotychczas sprowadzano z zagranicy.

Zjazd żydowski w Odesie.

W Odesie odbył się zjazd przedstawicieli żydowskich organizacyj społecznych i politycznych chersońskiej gub., poświęcony sprawie udziału żydów w wyborach do konstytuanty.

Uchwalono, że ludność żydowska winna dążyć do utworzenia narodowego przedstawicielstwa w konstytuancie, przyczem postanowiono powołać do życia „żydowski blok narodowy“.

Warszawa.

Kalendarzyk.

Rocznice. Dziś 18 grudnia 1765 r. Tadeusz Kościuszko wstąpił do Korpusu kadetów w Warszawie.

1794 r. W Petersburgu zaczęły się pomiędzy Austrją, Prusami a Rosją rokowania w sprawie ostatecznego rozbioru Polski.

1806 r. Cesarz Napoleon przybył do Warszawy.

Imieniny. Dziś Oczyszczenie N. M. P.
Jutro Darjusza.

Zebrania. Dziś o godz. 9 w siedzibie Tow. prac. handl. odbędzie się wewnętrzne zebranie miesięczne członków Koła pracy społecznej.

— O godz. 8 wiecz. odbędzie się w siedzibie Tow. rozwoju przemysłu, rzemiosł i handlu (ul. Kopernika 14, m. 1) zebranie członków Związku właścicieli pracowni obuwia chrześcijan.

Odczyty. Dziś o godz. 8-ej wiecz. w wielkiej sali Muzeum przemysłu i rolnictwa (Krak. Przedm. 66), dr. Henryk Nusbaum wygłosi odczyt p. t. „Ogniska uczuć ludzkich“, na dochód Tow. walki z nierządem.

O prawie wyborczem.

Czwarty odczyt z szeregu, urządzanych przez komisję oświatową rady polskich stowarzyszeń pracowniczych, wygłosił w sali Tow. pracowników handlowych dr. Leon Kotowicz na temat prawa wyborczego.

Ośrodkiem życia publicznego i politycznego danego kraju jest parlament. Od charakteru parlamentu zależy kierunek rządów. Charakter zaś i skład parlamentu zależy od ustroju prawa wyborczego.

Widzimy, że nawet podczas wojny w dwu państwach europejskich toczy się walka o nowe prawa wyborcze.

Prawo wyborcze jest to prawo obywatela wybierania swoich przedstawicieli do parlamentu. Niektóre państwa, np. Belgja, nie poprzestają na udzieleniu tego prawa, lecz nakładają obowiązek głosowania. W państwach rozwiniętych nie potrzebny jest ten obowiązek: w Niemczech 85 proc. z liczby posiadających prawo wyborcze, bierze udział w głosowaniu.

Pierwszym warunkiem prawa wyborczego jest jego p o w s z e c h n o ś ć: musi ono służyć każdemu obywatelowi, k a ż d e m u, a zatem — bez różnicy płci. Niestety! nawet we Francji rozlegają się jeszcze pod adresem kobiet, żądających praw wyborczych, okrzyki: „Do kuchni!“

Nietylko jednak kobiety, lecz nawet w Anglji jedna czwarta mężczyzn do ostatniej, obecnie wprowadzonej reformy, nie posiadała prawa wyborczego. Wpływa na to stosowanie do wyborców różnych „cenzusów“: majątkowego, wykształceniowego i t. p. Postulatem jest: aby każdy obywatel posiadał głos, każdy mógł wybierać. Stąd też wypływa drugi warunek: r ó w n o ś ć prawa wyborczego, w myśl czego każdy obywatel posiada tylko jeden głos. W Belgji istnieje dotychczas system pluralny: zależnie od majątku, wykształcenia, niekiedy wieku, uprzywilejowani posiadają 2—3 głosy. Przykładem podważania zasady równości głosowania jest system kurjalny, znany i u nas.

Prelegent zobrazował to na bardzo charakterystycznym przykładzie, wziętym z wyborów do Rady miejskiej w Łodzi, miasta najbardziej przemysłowego, ogniska najjaskrawszych kontrastów społecznych. Do list wyborczych zapisano tam 32,000 mieszkańców (liczby wzięto okrągłe), z tych do 6-ej kurji („powszechnej“) zapisało się 17,500 wyborców, na pozostałe więc 5 kuryj pozostało tylko 14,500. Każda kurja wybierała równą ilość radnych: po 10-ciu, tym sposobem w kurji 1-ej (zawodów wyzwolonych) przypadł 1 radny na 77 wyborców, w 2-ej (wielkiego przemysłu i handlu) 1 na 56, w 3-ej (drobnego handlu) 1 na 645, w 4-ej („kamieniczników“) 1 na 322, w 5-ej (lokatorów, płacących podatek mieszkaniowy) 1 na 344 i w 6-ej („powszechnej“) 1 na — 1,765; czyli, gdy pracownik lub robotnik z 6-ej kurji miał jeden głos, to przedstawiciel wielkiego przemysłu miał ich 31...

Przy istniejącym dotychczas 3-stopniowym systemie kurjalnym w Prusach, opartym na rozmiarze płaconych podatków, sam zarząd fabryki Kruppa wybierał kilku posłów; system ten ma być obecnie zniesiony.

Kurjalności wypowiadają walkę opozycja i ruch ludowy.

Głosowanie, aby było wolne od wpływów postronnych, winno być tajne, aczkolwiek do niedawna w Anglji i Prusach obowiązywało prawo jawnego głosowania.

Wreszcie głosowanie to powinno być bezpośrednie, bez żadnych pełnomocników i pośredników, zgoła nie takie, jak w Rosji, przy wyborach do Dumy (3-stopniowe). Ludność winna mieć bezpośredni kontakt ze swym wybrańcem, ten zaś powinien czuć za sobą poparcie bezpośrednie swych wyborców.

Na złożeniu głosu do urny wyborczej nie kończy się jednak rola wyborcy, musi on swego wybrańca popierać i... kontrolować.

Prawo wyborcze nie jest celem, lecz tylko środkiem, narzędziem do zdemokratyzowania narodu, do dania możności przyjścia do głosu warstwom najliczniejszym, podstawowym.

Przejrzysty, treściwy, pięknym językiem (z wyjątkiem wyrażenia: „mieć miejsce“ w znaczeniu: zdarzyć się) wygłoszony odczyt sympatycznego prelegenta nagrodzono długotrwałymi oklaskami.

K. M. F. H.

Regestracja kolejarzy.

Regestracja pracowników dróg lądowych i wodnych, prowadzona przez inżyniera E. Schönfelda (Żórawia 8), wykazała ogólną liczbę pracowników na miesiąc listopad b. r. 1556 osób, w tem pracowników służby drogowej 141, mechanicznej 376, ruchu 396, telegrafu 118, pozostałych zaś 407. Pracowników mostowych, szosowych i kanałowych razem 22 osób, obcych techników i rzemieślników 38, a nadto około 50 niekompletnych wywiadów.

W listopadzie kilku pracowników kolejowych otrzymało przez pośrednictwo regestracji miejsca na kolejach okupacji niemieckiej i zdaje się, że władze z nich i z ich czynności są zupełnie zadowolone.

W tych dniach ostatecznie wykończony został kosztorys na założenie i prowadzenie szkół dla telegrafistów i niebawem będzie przedstawiony Radzie Regencyjnej do odpowiedniej decyzji.

Dla kolejarzy.

Biuro regestracji byłych kolejarzy, istniejące pod kierunkiem inż. E. Schoenfelda (Żórawia Nr. 8) otrzymało zapotrzebowanie 88 pracowników kolejowych.

Z delegacji adwokatury warszawskiej.

Obrana przed paru miesiącami delegacja adwokatury warszawskiej powołała do życia komisję stażu w osobach adwokatów przysięgłych: Jana Chebdzyńskiego (przewodniczący), Marjana Kurmana, Hermana Eberhardta, Antoniego Boguckiego.

Postanowiono utworzyć biuro bezpłatnych porad prawnych, powołaniem do pracy wszystkich adwokatów przysięgłych, zamieszkałych w Warszawie; utworzeniem regulaminu konsultacji zajmą się adwokaci przysięgli: Cederbaum, Kurman i Chrzanowski.

Ustanowiono sąd dyscyplinarny delegacji; jeden komplet składają adw. przys.: Tykociner, Mali i Jurkowski, drugi — adw. przys.: Zywicki, Strachowicz i Chebdzyński.

Obywatelska komisja ofiarności publicznej.

Komisja podaje do wiadomości publicznej, że w miesiącu listopadzie r. b. wpłynęły na cele opieki nad dziećmi następujące ofiary:

Z kwesty stałej „Grosz na dzieci“ mk. 1292,65, rb. 22,91 i kor. 105,21, za marki dobroczynne mk. 247,20 i rb. 121,29, z puszek mk. 104,59, rb. 9,18 i kor. 1,18, z redakcyj pism mk. 337,17, od Irenki i Marylki Jezierskich z własnej skarbonki mk. 20,—, od personelu szpitala przy ul. Złotej mk. 52,45. Od Rady głównej opiekuńczej na kwestę Kościuszkowską mk. 10,000, razem mk. 12054,06, rubli 153,38 i kor. 106,39.

Zrzeszenie asystentów uniw. i polit.

Zrzeszenie asystentów uniwersytetu i politechniki zapoczątkowało rok akademicki 1917/18 walnem zebraniem, na którem ustępujący zarząd złożył sprawozdanie ze swej działalności za rok ubiegły. Główną troską zarządu były starania o unormowanie stanowiska oraz wynagrodzenia asystentów. Starania te znalazły wyraz w memorjałach, składanych odpowiednim władzom. Na rok akademicki 1917/18 walne zebranie zrzeszenia wybrało nowe władze Tow. w osobach pp. d-ra Emiljana Lotha — prezesa, inż. Władysława Więckowskiego — sekretarza, inż. Adama Porzezińskiego — skarbnika, Piotra Słonimskiego i inż. Fercha Józefa — do zarządu, oraz pp. d-ra Seweryna Dziubałtowskiego, Janusza Domaniewskiego i d-ra Stanisława Sachsa — do komisji rewizyjnej. Zrzeszenie liczy 63 członków: asystentów uniwersytetu 30, politechniki — 33.

Żegluga na Wiśle.

„Hajnt“ donosi: „Bardzo dotkliwą podróż odbyli pasażerowie, którzy wyjechali ubiegłej niedzieli o godzinie 5-ej rano z Płocka do Warszawy na parostatku „Gubernator“.

Parostatek stanął na mieliźnie i musiano sprowadzić drugi parostatek, który go wyciągnął z mielizny.

Podróż do Warszawy trwała do poniedziałku w nocy. Gdy statek był już o kilka wiorst pod Warszawą, złamało się skrzydło, przez co nie mógł przybyć do Warszawy.

Musiano wysłać drugi parostatek dla zabrania zgłodniałych, zmarzniętych i niewyspanych pasażerów.

Wskutek obecnych mrozów żegluga na Wiśle jest prawie niemożliwa i prawdopodobnie zostanie przerwana na czas zimowy“.

Ożywienie.

W ostatnich czasach daje się zauważyć ożywienie w różnych zawodach rzemieślniczych, które przez cały czas wojny jakby obumarły. Między innemi ożywienie takie nastąpiło u wyrabiających woreczki, portmonetki, portfele i t. p., które obecnie są wyrabiane z imitacji skóry.

Majstrowie i kupcy, handlujący tymi wyrobami, zarabiają bardzo dobrze.

Pożary w Grochowie.

W ostatnich czasach zdarzają się częste pożary w Grochowie. W nocy z soboty na niedzielę wynikł tam trzeci pożar w przeciągu krótkiego czasu. Istnieje podejrzenie, że złoczyńcy podpalają w nocy w celach rabunkowych.

Bandyci w warsztatach kolejki.

W nocy z soboty na niedzielę do warsztatów kolejki Jabłonowsko - Wawerskiej w Grochowie, w których stale przebywa stróż nocny, wtargnęło dwóch bandytów. Skrępowali oni stróża powrozami, poczem zdjęli znaczną część pasów transmisyjnych. Skrępowanie stróża uniemożliwiło mu — jak on twierdzi — sygnalizowanie trąbką alarmującą. Wdrożono energiczne dochodzenie. Sprawą zainteresowały się władze śledcze tembardziej, że niedawno skradziono również pasy transmisyjne w sąsiednich fabrykach Gebera i „Peruna“.

ŁÓDŹ.

Kronika łódzka.

Walka z gruźlicą.

W środę, dn. 19-go grudnia o godz. 12-ej w południe w sali posiedzeń magistratu odbędzie się organizacyjne posiedzenie oddziału dla walki z gruźlicą przy wydziale zdrowotności. Oddział ten ma na celu zorganizowanie środków dla przeciwdziałania grasującej zatrważająco w mieście naszem gruźlicy.

Zaproszeni zostali na to posiedzenie lekarze i obywatele.

Ambulatorja dla dziatwy szkolnej.

Ambularja dla dziatwy szkolnej zostaną otwarte po wakacjach świątecznych. Obecnie kompletowana jest lista lekarzy.

Z komitetu obchodu rocznicy Kościuszkowskiej.

Wczoraj w sali Stowarzyszenia handlowców polskich przy ul. Piotrkowskiej № 108 odbyło się ostatnie, likwidacyjne posiedzenie członków komitetu obchodu rocznicy Kościuszkowskiej.

Odczytano sprawozdanie kasowe, z którego wynika, iż komitet z rozsprzedaży wydawnictw okolicznościowych, znaczków, pamiątek itp. źródeł, zebrał z górą 5,000 marek, a poza tem pozostało jeszcze w nierozsprzedanym towarze (głównie wydawnictwach) przeszło 1,000 mrk. Zebrani, zatwierdziwszy sprawozdanie powyższe, postanowili cały zebrany fundusz, oraz pozostałe, jako nierozsprzedane, towary, przekazać do rąk komitetu łódzkiego koła Polskiej Macierzy Szkolnej, z tym warunkiem, aby zebrany fundusz był przelany w większej sumie na korzyść nowozorganizowanego koła P. M. S. imienia Tadeusza Kościuszki, jako fundusz żelazny (4,000 mrk.) dla uniwersytetu ludowego, reszta zaś, oraz pieniądze, jakie wpłyną ze sprzedaży pozostałych jeszcze wydawnictw, znaczków, pamiątek i t. p. obroconą być ma na bieżące wydatki, związane z organizacją tegoż uniwersytetu.

Pozatem komitet, uważając zadanie swe za zupełnie skończone, postanowił z dniem wczorajszym zamknąć swą działalność i rozwiązać się zupełnie.

Stow. chrześc. pielęgniarek.

Istniejąca przy Związku katolickich kobiet pracujących sekcja pielęgniarek, rozwijała się tak pomyślnie, iż grono członkiń sekcji powzięło myśl zorganizowania specjalnego Stowarzyszenia pielęgniarek.

W tym celu opracowano statut i po zatwierdzeniu takowego, zwołano organizacyjne zebranie, które odbyło się w zeszłą sobotę w lokalu Stowarzyszenia przy ul. Olgińskiej 7.

Na zebraniu przewodniczyła pani Grzybowska. Obecnych było 86 członkiń. Stowarzyszenie przyjęło nazwę Chrześcijańskiego stowarzyszenia pielęgniarek. Przeczytany statut przyjęto i zatwierdzono, poczem przeprowadzone wybory członkiń zarządu i komisji rewizyjnej które z urny wyborczej powołały panie: Sękowską, Grzybowską, Mielewską, Przedpełską, Teichmanową, Herpińską, Nasse, Nagajewską, Janinę Pogorzelską, Jakeschową, Dekanową i Dolińską. Podział mandatów w zarządzie i komisji rewizyjnej nastąpi na pierwszem posiedzeniu wybranych członkiń.

Ze Związku harcerstwa polskiego.

W dniu 21 grudnia r. b. w sali szkolnej przy ul. Wólczańskiej № 55 o godzinie 6 wiecz. odbędzie się ogólne zebranie członków patronatu Związku harcerstwa polskiego, z następującym porządkiem dziennym: 1) sprawozdanie zarządu i komendy, 2) wybory do zarządu i komisji rewizyjnej i 3) wolne wnioski.

Wielki wieczór sylwestrowski.

W dniu 31 grudnia w Sali Koncertowej odbędzie się Wielki wieczór sylwestrowski, urządzany staraniem i na cel Towarz. literatów i dziennikarzy polskich w Łodzi, Łódzkiej Orkiestry Symfonicznej i Stowarzyszenia artystów-malarzy, tych trzech jedynych zrzeszeń artystycznych w mieście. Program wieczoru zapowiada się niezwykle imponująco i ciekawie. Poza siłami miejscowemi, wezmą w nim udział i wybitni artyści z Warszawy. Prócz tego organizatorzy szykują szereg niespodzianek, które wieczór sylwestrowski uczynią jedną z najlepszych zabaw karnawału. Również bardzo ciekawie zapowiada się program—jednodniówka, która wyjdzie w objętości 32 stron, a zawierać będzie doborowy i aktualny materjał literacki.

Z Tow. lekarskiego.

Jutro o godz. 7-ej odbędzie się posiedzenie Towarzystwa lekarskiego z porządkiem dziennym następującym—odczyt: „O tegorocznej epidemji duru powrotnego".

Odczyt Cezarego Jellenty.

Dziś o godz. 8 wiecz. w sali koncertowe (Dzielna 18) ceniony publicysta i prelegent p. Cezary Jellenta wygłosi zapowiedziany odczyt p. t. „Powieść polska a państwo". Bilety są do nabycia w „Czytelni Nowości" A. Straucha, Dzielna Nr. 12, a od godz. 6 przy kasie sali koncertowej.

Repert. Teatru Polskiego.

Wtorek, d. 18 grudnia o godz. 7-ej i pół wiecz. po cen. popul. „Noc listopadowa".

Środa, dn. 19 grudnia o godz. 7 i pół w. po cen. popul. „Na sprzedaż", komedja w 4-ch aktach Jana Adolfa Hertza.

Czwartek, d. 20 grudnia o godz. 7 i pół wiecz. premjera „Dwaj malcy", dramat w 7 obrazach P. Decourcell'a.

Piątek, dn. 21 grudnia przedstawienia niema.

Sobota, d. 22 grudnia o godz. 4 po poł. po cenach najniższych „Oj młody, młody" komedja w 4 aktach Fredry (syna). — Wieczorem o godzinie 7 i pół „Dwaj malcy".

Niedziela, dn. 23 grudnia o godz. 3 pp. po cenach popul. „Noc listopadowa". — Wieczorem o godz. 7 i pół „Dwaj malcy".

PABJANICE.

Kronika pabjanicka.

Węgiel. Do wydawanych kart na chleb dodawane będą kwity na węgiel, upoważniające do nabycia jednego korca węgla na rodzinę.

Podarek świąteczny. Magistrat postanowił biednym, korzystającym z zapomóg delegacji niesienia pomocy biednym udzielić na nadchodzące święta Bożego Narodzenia 30 funtów ziemniaków na rodzinę.

Drzewo. Przed świętami wydawane będzie drzewo dla biednej ludności, pobierającej zapomogi z delegacji nies. pom, biedn. w lasach rydzyńskich.

Z magistratu. Magistrat rozesłał do wszystkich delegacji, czynnych przy magistracie, cyrkularz, zawiadamiający o potrzebie sporządzenia budżetów na rok 1918. Termin składania zestawień wyznaczono do ne go roku.

Podziękowanie W tych dniach otrzymał magistrat z kancelarji Rady Regencyjnej podziękowanie za telegram, wysłany w dniu Jej intromisji.

Kursy dla kooperatyw. Onegdaj zostały zakończone 6 dniowe bezpłatne kursy kooperatystyczne, zorganizowane przez Stow. spoż. „Społem".

Wybory. Wkrótce odbędą się wybory do zarządu gminy żydowskiej. Listy wyborców już są gotowe i obecnie odbywa się sprawdzanie takowych.

Trepy. Magistrat dla przytułku starców i przytułku opuszczonych dzieci, zakupił trepy które już zostały rozdane.

Z okolicy.

Łask.

Koncert na „gwiazdkę" dla legjonistów. Staraniem i przy bardzo licznym udziale ziemiaństwa ziemi łaskiej z p. Jakubowską, przewodniczącą „Koła ziemianek", na czele odbył się w Łasku w niedzielę 16 b. m. koncert, z którego cały dochód przeznaczono na zakup świątecznych paczek do wysłania tym legjonistom, którzy swego czasu odkomenderowani byli do pracy werbunkowej w tych okolicach.

Program wieczoru obfity i urozmaicony wypełniono połączonymi siłami okolicy, Łasku samego i Łodzi, skąd przybyła p. Masówna (solo fortepianowe) i por. Wąsowicz (przemówienie końcowe). Z okolicy, mianowicie z Pruszkowa, występowała ze śpiewem solowym p. Janicka, której akompanjowała p. Jakubowska. Większość programu wykonały siły miejscowe, z prezesem Towarzystwa muzycznego p. Banaszewskim na czele. Występowały mianowicie chóry mieszane i orkiestra tego Towarzystwa, tudzież pp. Bogucka i duet skrzypcowy Ciemecki-Rapczyński. Deklamację wygłosiła p. Łuczakówna, a grono skautek z I-ej Drużyny Z. H. P. odegrała sztuczkę jednoaktową „W noc noworoczną".

Bufet, obficie zaopatrzony przez ziemianki, pozostawał pod zarządem pp. Banaszewskiej, Neryńzanki i Kamińskiej.

———o———

Wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób okazali nam swoje współczucie, oraz oddali ostatnią posługę

ś. p. **Ignacemu Kościńskiemu**

Szanownemu Duchowieństwu, a w szczególności ks. Bielawskiemu, Sz. pp. Szefom, Kolegom i znajomym, serdeczne „Bóg zapłać" składa

10022—1 **RODZINA.**

B. P.

Alicja z Birnbaumów

EMILOWA HIRSZBERGOWA

zmarła dnia 16 grudnia 1917 po krótkich cierpieniach, przeżywszy lat 28.

Wyprowadzenie zwłok odbędzie się we wtorek, d. 18-go grudnia, o godz. 1-ej po południu z domu przy ul. Piotrkowskiej Nr. 122.

9984—1 **Mąż, Dzieci, Rodzice i Rodzina.**

Nieubłagana śmierć zabrała nam ukochaną naszą

p. Alicję Hirszbergową.

Cześć Jej pamięci!

10030 **„Przytulisko" Południowa 66.**

B. P.

HERMAN LANSKI

Adwokat

zakończył życie dnia 17 grudnia 1917 roku, po długich i ciężkich cierpieniach, przeżywszy lat 55.

Wyprowadzenie zwłok odbędzie się w środę, d. 19 grudnia, o godzinie 1 po południu z domu przy ulicy Dzielnej Nr. 28.

10016-1 **Żona, córka i rodzina.**

Ostatnie wiadomości.

Komunikat niemiecki.

(wieczorny).

Berlin. (Urzędowo). Wielka Kwatera Główna donosi 17 grudnia wieczorem:

Z żadnego z frontów nie nadeszło nic nowego.

Komunikat austrjacki.

Wiedeń. Urzędowo donoszą dnia 17 grudnia:

Wschodni teren walk:

Zawieszenie broni.

Włoski teren walk:

Pomiędzy Brentą i Piavą na połu dniu od Col Caprile znów wzięto 400 jeńców. Bardziej na wschód rozbiły się ataki nieprzyjacielskie. Nad Piavą walki działowe.

Kapitan Bruncowski odniósł swe 27 zwycięstwo powietrzne.

Szef sztabu generalnego.

Ku rokowaniom pokojowym.

Berlin, 17 grudnia (T. wł.). „Norddeutsche Algemeine Zeitung" donosi: Jak słyszymy, sekretarz stanu dr. v. Kühlemann w bieżącym tygodniu ma udać się do Brześcia Litewskiego, w celu prowadzenia rokowań pokojowych.

Ukraińcy popierają konstytuantę.

Bern, 17 grudnia (T. wł.). Agencja Havasa donosi z Petersburga: Wojska ukraińskie oświadczyły, że poprą one konstytuantę siłą, jeśliby maksymaliści zechcieli ją rozwiązać. W takim razie ukraińcy przeniosłiby konstytuantę do Kijowa. Komitety kolejarzy mają zamiar ten poprzeć.

Niepokój w armji serbskiej.

Bazylea, 17 grudnia (T. wł.). „Neue Züricher Zeitung" o wpływach pokojowego ruchu w Rosji na armję serbską donoszą co następuje: „Serbska gazeta urzędowa podaje ostre napomnienie ministra wojny przeciwko licznym dezerterom, jak również edykty przeciwko wielu serbom, którzy pozostają zagranicą, pragnąc uniknąć służby wojskowej. Dotychczas zostało aresztowanych i oddanych pod sąd za agitację pokojową i zdradę stanu 5 pułkowników, 17 podpułkowników, 11 majorów, jak również wielu oficerów niższych rang.

1910 parowców angielskich zatopionych.

Bazylea, 17 grudnia (T. wł.). „Daily News" dowiaduje się z dobrze poinformowanego źródła, że niemieckie łodzie podwodne od połowy lutego do połowy listopada zatopiły 1910 parowców angielskich, z których 663 posiadało po nad 1600 ton pojemności. Liczba powyższa nie obejmuje jednak statków rybackich.

Dział ekonomiczny.

Tow. Kredytowe m. Warszawy.

Dziś ma się odbyć ogólne zebranie reprezentantów Tow. Kredytowego miejskiego, na którem między innemi przedstawiony będzie projekt wstrzymania licytacji domów, złożony towarzystwu przez centralny Związek właścicieli nieruchomości...

I znów jest to zamach na prawa właścicieli listów zastawnych, którym bieżące kupony mają być wypłacane w połowie bonami (?), a w połowie gotowizną i to... w miarę wpływów. Wygląda rzecz ta poniekąd na zawieszenie wypłat przez towarzystwo, bo i listy zastawne nie mają być losowane... Rezultatem tego, rzecz prosta, będzie dalszy spadek listów zastawnych i majątku narodowego, którego są wyrazem.

Z drugiej strony nie wolno teraz wystawiać domów na subhastację, bo dostaną się one w ręce wzbogaconych paskarzy, po niskiej cenie i nieraz z krzywdą właścicieli sum hipotecznych.

Gdyby na czele Tow. Kred. m. Warszawy stali kupcy, a nie biurokratyczni i formalistyczni prawnicy, to powinni zastanowić się nad tem, czy wyjściem z sytuacji nie byłoby wzięcie w nadzór i zarząd domów obdłużonych z zupełnem wyłączeniem właścicieli. Nie płacą rat i procentów towarzystwu ci kamienicznicy, którzy żyli w czasach normalnych z różnicy pomiędzy komornem, a płaconymi od długów procentami. Własnością tych „właścicieli" nie były wtedy nawet rynny od dachów. Są to spekulanci, którzy budowali lub kupowali domy obcymi pieniędzmi i teraz ciągle apelują o zmiłowanie nad sobą. Na większą opiekę społeczeństwa zasługuje były urzędnik rządowy lub prywatny bez posady, rzemieślnik, przemysłowiec, robotnik i t. d., ale nie spekulant domami. Ci z właścicieli domów, którzy na swoich posiadłościach mają własny majątek, mogli pożyczkami towarzystwa spłacić raty, mogli robić konwersje ze zmniejszonych dochodów, przetrzymać wojnę, ale nie ci, którzy ani grosza własnego na „s w o i c h" domach nie mieli i nie mają. Dla tych społeczeństwo niema żadnych obowiązków i Towarzystwo Kredytowe m. W. nie powinno pozwolić, żeby tacy kamienicznicy żyli dostatnio, a nawet wystawnie w czasach obecnych kosztem towarzystwa, swoich wierzycieli i właścicieli listów zastawnych. Trzeba im wyznaczyć pensję ograniczoną, dać mieszkanie nawet, a dom wziąć w administrację. Taka jest tylko droga uzdrowienia stosunków i ratowania bytu przedewszystkiem samego towarzystwa. I tak wiele się zrobi tym panom spekulantom od „domów", iż da im się możność osiągnięcia wysokich cen po wojnie i wyjścia nawet z majątkiem z interesu...

Chętnie przystaćby można na subhastację, gdyby ona nie groziła smutnemi następstwami dla polskiego majątku narodowego. Interesy więc te, dobra ogólnego, wymagają decyzji co do dalszej konwersji listów w walucie markowej polskiej, oraz przyjmowania rat i procentów tylko w tej walucie, wobec spadku rubla i braku nań zabezpieczenia.

Wniosek drobny grupy p. Kaz. Olszowskiego o zastosowanie przedłużonego terminu umorzenia (53 lub 56 lat) nie rozwiązuje kwestji. Ważniejszem jest stworzenie z łona reprezentantów specjalnego stowarzyszenia dla obrony własności miejskiej od apetytów spekulantów i paskarzy, a dalej uformowanie związku właścicieli listów zastawnych, o którym już kilkakrotnie pisaliśmy dla obrony praw tych głównych wierzycieli towarzystwa.

A teraz pozostaje jeszcze ważna kwestja utrzymania kursu listów zastawnych, by przestały być zabawką w rękach giełdowej kulisy i spekulantów. To także majątek narodowy, którego strzedz należy przez specjalnego delegata (nie przysięgłego maklera) na giełdę i przez system interwencyjnych zakupów.

Dużą rolę w chwilach takiego niebezpieczeństwa, jak obecne, ma do spełnienia Komitet Tow. Kred. m. Warszawy i jego reprezentanci. Czy pojmą swoje posłannictwo i interes własny podporządkują interesom ogółu? Sądzimy, iż staną na wysokości zadania o ile rozmaici „ruchliwi" prawnicy nie wygadają pierwszeństwa interesom małostkowym „nieszczęśliwych" spekulantów na domy, a to celem popierania znów paskarzy, polujących na nieruchomości i listy zastawne.

Vestěr.

Gospodarcze znaczenie własnego wojska.

Że wojsko jest wielkim odbiorcą wytworów produkcji, wskazują m. in. cyfry, ogłoszone przez prasę niemiecką, a odnoszące się do przemysłu automobilowego w Niemczech.

Firma	Zysk w miljard. mk. W ostatnim roku przed wojną	Zysk w miljard. mk. W ostatnim roku wojny	Dywidenda w proc. W ostatnim roku przed wojną	Dywidenda w proc. W ostatnim roku wojny
Daimler	2.7	7.8	14	35
Benz	5.2	15.2	12	20
Horch	0.5	0.8	15	15
Hansa-Lloyd	0.5	2.4	5	12
A. E. G.	0.5	2.3	6	12

Cyfry powyższe nabierają tem większego znaczenia, jeżeli się zważy, iż w czasie wojny fabryki automobilów dostarczały swych wyrobów wyłącznie wojsku, ponadto iż wykazany zysk, a zwłaszcza jego stosunkowo drobna część, stanowiąca podstawę dywidend, pozostaje z istoty rzeczy znacznie w tyle przed rzeczywiście osiągniętym zyskiem. Stosunkowo większych bowiem kwot użyto na amortyzację, i to tak dalece, iż zakłady Daimler zaamortyzowały w czasie wojny wszystkie inwestycje fabryczne wraz z gruntami i budynkami wartości kilkudziesięciu miljonów marek.

W innych gałęziach przemysłu, biorącego udział w zaspakajaniu potrzeb wojska, panują nagół podobne stosunki, tak że własne wojsko okazuje się wybitnym czynnikiem gospodarczego rozwoju państwa.

Wyjaśnienie.

W artykule „Afera drzewna" „Dr. H" wspomina o zarobionych miljonach przez pewną firmę bankową na skupionej w kraju walucie rosyjskiej, korzystnie potem odsprzedanej... Wiadomość ta mogła naprowadzić na m y l n e przypuszczenia, iż skup rubli nastąpił obecnie. Otóż tak nie jest. Ruble stoją tak nisko w krajach neutralnych, iż manipulacje podobne z zyskiem nie mogły mieć miejsca w czasie teraźniejszym nawet z rublami dziurkowanymi. Zarobki wielkie, o jakich mowa, miały miejsce p r z e d wprowadzeniem u nas waluty markowej i zasadzały się na umiejętnem korzystaniu z olbrzymich wahań kursowych tak rubli, jak i marek.

(e) **Z włoskich finansowych zarządzeń.** Urzędowo rozporządzono, że wzbronione jest, bez poprzedniego pozwolenia ministra skarbu, lokowanie w kraju zagranicznych pożyczek państwowych, obligacyj i akcyj. Następnie dla regulowania należności z zagranicą ustanowiono centralę dewizową.

(e) **„Banca d'Italia".** Według wykazu z dnia 30 listopada stan banku przedstawia się jak następuje w porównaniu z wykazem z dn. 10 października (w miljonach lirów): zapas gotówki 921,25 (989,28), weksle w kraju 833,57 (658,10), lombard 588,70 (326,28), weksle zagranicą 485,64 (442,54), obieg banknotów 6.358,14 (5.144,24), wkłady 856,93 (659,29) i wkłady kontorentowe 450,66 (340,89).

(e) **Z austrjackich podatków.** W „Politischen Tagebücher" znajdujemy ciekawe obliczenia zwyżek dochodów z podniesionych podatków na rok 1917/18:

	mil. kor
1. Dopłaty wojenne do podatków osobistych	225
2. Udział w dochodzie podatków od zysków wojennych za r. 1914, 1915 i 1916	300
3. Dopłaty do stempli, taryf i t. p.	310
4. Podatek od zapałek	18
4. Podwyższenie podatku od piwa	21
6. Podwyższenie podatku od spirytusu	120
7 Podwyższenie cen tytoniu	350
8 Podwyższenie opłat pocztowych, taryfy kolejowej	246

A więc według tego zestawienia podatki w r. 1917/18 wyniosłyby o 1,5 miljarda kor. więcej, niż w roku bieżącym.

(e) **Nowe tow. akc.** Według „Deut. Warsch. Ztg." gen. - gubernator warszawski zatwierdził statuty „Będzińskiego Towarzystwa górniczego i hutniczego". Założycielami są: budowniczy Jan Wende i Zygmunt Manitius, obaj z Łodzi. Kapitał akcyjny składa się z 1,000 akcyj à 500 marek. Siedziba zarządu znajduje się w Sosnowcu.

(e) **Budżet wojenny Austro-Węgier.** Koszty wojenne Austro-Węgier do końca czerwca 1917 roku dosięgły sumy 45,2 miljardów kor. Projektowane koszty prowadzenia wojny od lipca r. b. do czerwca 1918 r. — 20 miljardów koron.

(e) **Ceny niemieckiego żelaza** (żelazo fasonowe i półfabrykaty), według zapewnienia niemieckiego związku stalowni, nie ulegną podwyżce w pierwszym kwartale przyszłego roku.

(e) **Wiadomości finansowe z Francji.** „Société Française des Metaux" (kapitał akcyjny — 25 mil. fr.) przy dochodach w wysokości 10,54 mil. fr. (r. z. — 12,54) postanowiło rozdzielić tak jak w r. z. 60 fr. dywidendy.

„Compagnie Generale d'Electricité" (kapitał akc. — 30 mil. fr.) przy czystym zysku w wysokości 4.068.596 fr. (r. z. 3,5 mil. fr.) postanowiło rozdzielić tak, jak w r. z. 10% dywidendy.

(e) **Nowy bank włoski.** W Neapolu założono „Banca del Italia Meridionale" z kapitałem 15 mil. lirów.

(e) **Rząd holenderski** zamierza kosztem 5 mil. guldenów utworzyć instalację radjotelegraficzną w celu połączenia Holandji z Indjami holend. przy pomocy telegrafu bez drutu.

(e) **Nici z celulozy.** Według doniesienia z Berlina, przy współudziale znanych fabryk celulozy powstało towarzystwo akc. „Cellulon", mające na celu udoskonalenie wyrobu nici bezpośrednio z celulozy.

(e) **Tow. akc. dla wyrobu aniliny „Agfa"** w Berlinie postanowiło podwyższyć kapitał akcyjny 13.200.000 na 33 mil. marek. Nowe akcje będą emitowane po kursie 107%.

(e) **Wahania notowań włoskich papierów wartościowych.** Poniżej podajemy ciekawe zestawienie notowań włoskich akcyj. Baisse była spowodowana powodzeniami oręża państw centralnych we Włoszech.

	27/X	24/XI
Banca d'Italia	1305	1282
Banca Commerc. Italiana	802	727
Credito. Italiano	595	550
Meridionali E. B.	433	412
Rubattin	695	636
Navig. Alta-Italia	540	440
Union Concimi	145	118
Terni	1650	1510
Elba	400	358
Savona	540	445
Ansaldo	300	276
Metalurg. Italiana	170	155
Forriere Italiane	307	235
Bonifich Ferrarosi	440	380
Fiat	460	421
„ San Giorgio	122	110
Marconi	106	100

(e) **Dziwne prawo.** Rząd angielski przygotowuje nowe prawo orzekające, iż tym, którzy przed sierpniem 1914 r. byli poddanymi państw nieprzyjacielskich nie wolno będzie nawet po wojnie dokonywać w Wielkiej Brytanji sprzedaży i kupna cynku, miedzi, cyny, ołowiu i aluminjum.

(e) **Związek lipskich drukarni nut** postanowił przy zamówieniach doliczać 25% dotyczasowej ceny od dnia 15 grudnia.

Ogólne zebrania.

Jutro o godzinie 3-ej po południu Towarzystwo akcyjne cukrowni „Ostrowite" zwołuje ogólne zebranie, Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. (Porządek: sprawozdanie z bilansu za rok 1917/18, udzielenie kredytu, wybory i wnioski).

WYKAZY BANKÓW.

Stan Banku Angielskiego

z dnia 13 grudnia w stosunku do ostatniego wykazu (w 1,000 funtów szterlingów).

Rezerwy	32,0 7	—	280
Obieg banknotów	43,935	+	2,7
Zapas gotówki	57,512	—	28
Weksle	91,53	—	264
Bieżący rach. osób prywatn.	123,153	—	12,486
Bieżący rachunek państwa	40,416	+	3,958
Rezerwa banknotów	30,6.0	—	128
Należności od państwa	57,895	—	3,017

Stan Banku Francuskiego

z dnia 13 grudnia w stosunku do ostatniego wykazu (w 1,000 franków):

Remanent złota	3,308,074	+	3,887
Złoto zagranicą	2,037,108		bez zmiany
Zapas srebra	24,865	—	390
Dług zagranicą	776,748	+	40,0 8
Weksle nieobjęte morator.	800,649	—	1,425
Weksle prolong.	1,148,832	—	2,58
Zaliczki na papiery wart.	1,158,978	—	3,862
„ państwa	13,000,000		bez zmiany
„ sprzymierzonych	3,205,000	+	5,0
Obieg banknotów	22,821,152	—	90,63
N. leżność skarbu	39,059	—	3,70
Należność osób prywatnych	2,8.3,229	+	86,97

GIEŁDY.

Berlin, 17 grudnia. Notowania kursów dewiz za wypłaty telegraficzne.

	płacono	żądano
Nowy-York	—	—
Holandja	249.75	250 25
Dania	186.50	187.—
Szwecja	209.75	210.25
Norwegja	189.25	189.75
Szwajcarja	135.50	135.75
Austro-Węgry	64.20	64 30
Bułgarja	80.—	80.50
Konstantynopol	20.05	20.15
Madryt	132.50	133.50

Londyn, 14 grudnia.	14/12	13/12
2 1/2 konsole angielskie	54.62	54.75
5 renta rosyjska z 1906 r.	82.75	—.—
4 1/2 renta rosyjska z 1909 r.	—.—	—.—
United States Stee. Corporation	87.—	88.—
Baltimore and Ohio	—.—	—.—
Canadian Pacific	160 —	161 —
Dyskont prywatny	4 25/32	4 25/32
Srebro	43.12	42.57
Weksle na Amsterdam	—.—	—.—
Czeki „ „	10.975	10.85
Weksle na Paryż	—.—	—.—
Czeki „ „	27.22	27.211
Czeki na Petersburg	355	350

Nowy-York, 14 grudnia.	14/12	13/12
Weksle na Berlin	—	—
„ „ Paryż	5.7350	5.7350
„ „ Londyn	4.7125	4.7125
Canadian Pacific	130.25	127.50
Anaconda Copper Mining	65.37	64.50
Srebro	86.12	85.62

Zurych, 15 grudnia.	15/12	14/12
Wypłaty: na Londyn	20.60	20.65
„ „ Paryż	76.—	75.90
„ „ Berlin	76.—	75.75
„ „ Rzym	53.70	53.50
„ „ Wiedeń	45.70	45.50
„ „ Amsterdam	187.—	187.—
„ „ New-York	4.34	4.34

Redaktor odpow. Aleksander Bieliński.

Druk i nakład: Wydawnictwo polskie A. NAPIERALSKI i S. ZAWIŁOWSKI.

II-ga Loterja Polska R. G. O.

(Tabela nieurzędowa).

Piąta klasa. Siódmy dzień ciągnienia.

Wygrane padły na następujące Nr. Nr.:

Mk. 40,000 Nr. 6586.

Mk. 3,000 Nr. Nr. 9243 15601 23723.

Mk. 2,000 Nr. Nr. 2454 10595 17715 22763 25396 28228 38346.

Mk. 1,500 Nr. Nr. 31279 39422.

Mk. 700 Nr. Nr. 2295 6064 7128 13554 15867 17462 17531 19839 23834 25408 27281 39035.

Mk. 500 Nr. Nr. 7361 8550 10753 10887 12015 14005 16064 16513 17479 19874 23453 24355 26151 26280 29112 33103 34019 36754 37504 40711 41072.

Mk. 350 Nr. Nr. 1397 2762 3439 6111 6244 6473 7155 8103 9407 12269 14971 15127 15305 17907 19044 20453 21155 22936 23711 24783 25172 26324 26477 27164 27874 29550 30511 31267 34582 36371 36799 38483 39666 41077 41733.

Po mk. 200 następujące numera:

58 82 183 87 210 311 23 29 64 411 57 63 683 717 28 811 60 62 970.

1023 118 23 58 84 210 56 63 90 384 93 514 57 58 76 96 603 45 717 822 55 67 93 908 56 87.

2085 88 94 130 41 204 45 354 56 92 403 71 96 586 631 84 94 730 34 86 812 84 935 43 47 55.

3024 52 53 86 109 25 225 54 80 88 365 69 99 403 16 29 51 55 67 91 585 644 79 97 867 926 76.

4143 247 60 314 45 89 456 91 515 28 54 658 773 91 99 817 67 68 944 46.

5029 67 68 152 55 73 266 309 10 435 36 54 543 57 72 90 655 95 711 88 802 943 93.

6021 28 65 84 97 128 339 89 412 21 53 512 31 40 52 87 684 729 65 801 24 79 962 99.

7014 54 58 61 82 93 148 355 66 85 434 46 512 27 30 77 626 70 83 714 61 69 897 920 42.

8009 155 79 244 327 413 48 93 539 620 56 71 737 72 808 23 68 88 97 932 55 81 84.

9014 84 110 33 44 64 88 208 315 24 39 45 61 93 223 46 79 583 48 625 99 739 61 827 940 41 66.

10030 81 105 38 52 73 99 289 324 40 93 96 403 21 42 52 553 88 614 72 84 702 40 45 58 59 69 828 41 914 54 85.

11076 154 222 68 81 408 27 80 504 38 84 644 56 90 803 24 58 62 72.

12017 91 148 74 224 98 316 415 29 522 34 98 610 21 22 43 60 86 709 50 835 939 80 63 84.

13033 64 101 204 16 334 413 26 512 45 77 98 603 706 17 40 54 68 821 87 98 921 42 58.

14017 53 54 127 268 90 304 405 14 17 89 90 505 764 818 27 82 921 63.

15070 92 110 63 92 247 55 301 33 38 91 400 7 30 65 568 623 82 700 12 14 67 72 803 6 42 49 55 62 963.

16062 70 106 31 75 79 209 63 76 320 31 535 57 630 712 17 28 50 58 865 960.

17114 31 50 233 44 67 356 443 520 601 6 9 58 73 714 814 901 16 31 47.

18050 58 98 146 214 32 44 350 92 476 534 701 26 862.

19027 41 98 100 18 66 216 23 30 52 322 423 71 73 539 57 76 77 79 97 98 641 62 89 729 31 43 44 83.

20097 113 17 88 77 99 219 46 87 327 41 87 470 506 49 50 620 22 23 72 88 716 48 62 92 96 825 72 901.

21006 84 87 112 21 60 205 98 333 73 668 99 768 828 51 66 77 84 97 978.

22165 298 320 21 31 72 435 59 99 556 72 74 649 92 769 807 986 95.

23028 185 294 322 32 36 62 65 81 415 56 564 83 643 45 73 863 930 50 56 61.

24196 266 439 75 90 93 621 23 807 946 55 96.

25054 78 83 107 37 45 335 46 73 435 517 611 82 94 713 46 822 57 962 97.

26018 33 73 126 63 84 309 41 65 467 534 60 83 88 664 722 817 37 932 40 43 47 77 80.

27009 31 65 75 121 24 219 36 49 70 82 363 77 94 417 73 85 547 53 57 92 611 14 91 723 37 71 848 942 78.

28036 46 62 176 244 94 305 76 412 67 519 50 53 75 629 64 93 791 808 42.

29006 149 206 20 29 35 61 81 374 401 41 42 75 501 23 84 604 51 93 722 92 888 915 59 85.

30074 76 87 134 74 82 97 223 86 315 21 29 404 37 79 580 618 46 49 721 51 83 870 901 21 56 62 85 92 93 94.

31054 129 200 14 74 87 382 425 35 43 77 577 639 71 72 718 45 96 877 908 37 47.

32070 72 91 204 28 78 96 308 67 403 23 56 638 86 94 804 926 81.

33006 26 37 60 68 89 178 206 437 43 44 50 683 707 29 79 807 905 20 50 94.

34059 73 122 32 60 204 15 96 370 418 67 71 85 520 77 664 701 15 58 834 95.

35010 32 90 112 22 69 253 321 33 97 421 82 520 628 72 74 703 846 80 922 45.

36158 60 248 65 96 339 421 27 85 507 49 630 718 23 44 867 99.

37043 59 67 170 218 85 94 336 55 88 94 410 16 20 52 520 63 69 692 720 51 88 974 79 88.

38023 24 107 33 77 286 308 53 82 94 427 37 76 95 523 632 59 99 712 803 10 80 970.

39034 88 124 33 56 201 3 23 79 83 507 37 52 63 663 90 725 48 65 813 17 26 34 944 46 62.

40001 5 68 114 30 56 73 236 52 338 65 77 80 410 94 521 668 767 827 38 63 77 927 70 81 92.

41040 53 101 83 242 89 363 79 95 450 65 570 97 706 22 36 68 72 863 68 80 93 987 76 96.

KINO

Zielona 2. „Corso" Zielona 2.

Dziś demonstrowany będzie **Dziś**

po raz **pierwszy** w Łodzi

ŻYD Z PRAGI

Legenda elegijna w 5 wielkich częściach. 10036—1

Grand Kino 72 PIOTRKOWSKA 72

Po raz pierwszy w Łodzi

Grand Kino 72 PIOTRKOWSKA 72

„Księga grzechów"

Nieporównany pod względem treści i wykonania dramat w 5 częśc. ze słynną artystką

EWĄ SPEIER

w roli głównej

i inne nowości.

Grand Kino 72 PIOTRKOWSKA 72

10016—1

Grand Kino 72 PIOTRKOWSKA 72

LUNA

Po raz pierwszy w Łodzi

Ze złotej serji NORDISK.

Dramat życiowy w 4 akt. przez głośnego Henryka Ibsena

„TERJE VIGEN"

Nader ciekawa treść!

Niebywała akcja!

Początek 1 przedstawienia o godz. 4.30, ostatniego o godz. 9.

10016—1

Włóczkowe żakiety

na podarunki Mk. 35.—
bluzki M. 20.— do 35.—
palta damskie i dziecinne tanio w firmie 9889 1

Schmechel i Rosner.
Łódź, Piotrkowska 100.

Do wynajęcia

na ulicy Długiej Nr. 95 **2** pokoje z kuchnią z dużym sklepem i 2 oknami sklepowemi z gazem.
2 pokoje z kuchnią
1 pokój z kuchnią
1 pokój osobny
Ogród na podwórzu.
Wiadomość u stróża.
10042-1

Licytacja przymusowa.

W środę, dnia 19 grudnia r. b. sprzedam przez licytację publiczną in plus:

1) o godz. 9, ul. Pańska 115: weksle;
2) o godz. 10, Wólczańska 65, Bendykta 37: rozmaite meble;
3) o godz. 10.30, Piotrkowska 37, Zawadzka 21: kasa, biurko, bufet, maszyna do szycia i inne przedmioty;
4) o godz. 11, w Radogoszczu: biurko, sofa, kasa;
5) o godz. 12, w Zgierzu, Wysoka 29: szafa, maszyna do szycia, futro, krowa.

Piotrowski,
Komisarz sądowy w Łodzi.
10037 1

Licytacja przymusowa.

W środę, dnia 19 grudnia r. b. sprzedam przez licytację publ. in plus.

1) o godz. 9,30, Południowa 44 kasa żelazna;
2) o godz. 10, Cegielniana 52: pult, maszyna do szycia i inne przedmioty;
3) o godz. 10, Piotrkowska 210: 3 maszyny drukarskie Druckmaschinen);
4) o godz. 10,15; Widzewska 36: 2 maszyny wstążkowe, maszyna do haspowania, snowaczka, 2 ręczne warsztaty;
5) o godz. 11,30, Średnia 4: kredens, sofa, stół, szafa do ubrań;

0033—1 **Blazyczek,**
Komisarz sądowy w Łodzi.

Resztki na gwiazdkę.

Flanele kolorowe po mk. 3.—
Barchany kolor. „ „ 3.—
Surowy barchan „ „ 3.—
Korcik 2-arszyn. „ „ 7.50
2-arszynowa wełna, białe resztki, batyst, satyna czarna i cajgi
Konstantynowska 3
drugi dom od Nowego Rynku parter, w podwórzu.
10004 4

Nowootworzona

Szkoła Tańców

dyplomowanego nauczyc.

S. ZALCMANA

przy ul. Cegielnianej № 54.
Zapisy przyjmuję codziennie od godz. 6 do 10 wiecz.
W niedziele i święta odbywają się specjalne lekcie od g. 3 do 6.
9993 5-

Zarząd Towarzystwa Pielęgnowania Chorych „BYKUR CHOLIM" 9999-1
zaprasza niniejszym krewnych i przyjaciół
b. p. Miny z Dobrzyńskich Konsztatowej
na nabożeństwo żałobne, odbyć się mające w synag. przy Nowym Rynku 10, w środę, 19 grudnia o g. 11½ przed poł.

Podaje do wiadomości Szan. Odbiorców, że w dniu 15-ym grudnia r. b. otworzyłem przy ulicy PIOTRKOWSKIEJ Nr. 101

HANDEL WIN i SKŁAD TOWARÓW KOLONJALNYCH

Polecam się łaskawym względom Sz. Klijenteli i proszę o udzielanie mi nadal dotychczasowego zaufania.

Teodor Wagner

skład główny ul. Piotrkowska 213.
filja „ „ 101. 9987-3-3

Kupimy №№ „GODZINY POLSKI"
z dnia 1 i 24 września 1917 roku.
Zgłaszać się do admin. „Godziny Polski". 9875 1

Na święta

powidła marmolada w najlepszych gatunkach hurtowo i detalicznie. Mleczarnia, ul. Pańska 39, (Zielony Rynek). 10033—1

Lokalu

na ochronę dla 200 dzieci poszukuje się natychmiast. Pożądany cały dom z ogródkiem. Warunki niezbędne: Kanalizacja, wanny, pralnia, piwnice, oświetlenie elektryczne. Oferty w adm. Godziny Polski pod „Ochrona". 10027

Teatr Scala

Cegielniana 18. Dyrekcja S. Kuperman.

Występy **Loli Patroni.** 10035 1

W środę 19 grudnia BENEFIS **AFRY**

Nieodwołalne ostatnie 2 występy **AFRY** pożegnalne przedstawienie całego zespołu „SCALI".

Teatr Wielki
ul. Konstantynowska 16.
Dyr.: Adler, B. Sterocki, I. Zandberg i M. D. Waksman.

W środę 19 grudnia o godz. 8 wiecz. do BENEFISU
Z. GOLDSTEIN
po raz I-szy w Łodzi

Księżna Czardaszka

operetka w 3 aktach tekst Leo Stein i Bela Jenbach, przetł. Juljusz Adler, muzyka Em. Kálmána.
Nowe dekoracje. Wielka wystawa.
Tańce modne, pod kierunkiem baletmistrza p. WITTICHA.
Bilety już są do nabycia.
10034—1

Laboratorjum Dr. W. Grinbergowej
Andrzeja 4.
Analizy moczu, plwocin, krwi i t. d. 9241-2-2

Akuszerka
B. Pipikowa
z dyplomem Ces. Ak. w Petersburgu, praktykująca 25 lat, przyjmuje od 9 rano. Łódź, Piotrkowska 132 w podw., wejście na lewo, II p. na prawe.
Dla pań przyjezdnych swobodny lokal. 9517—10-4

„Juno"
najlepszy puder do twarzy, nadaje cerze świeżość i delikatność
Do nabycia we wszystkich kolorach oraz w kolorze modnym „rachel sepia" w składach aptecznych i perfumerjach.
9874—15-11

:: Resztki ::
(ul. Widzewska 78 m. 7).
Tanio nabyć można
barchany zimowe, flanela. Resztki wełniane i bawełniane na ubiory i okrycia męskie, damskie i dziecinne.
Szewioty, bostony, sukna, welury, cajgi i podszewki.
Wybór rozmaitych towarów na bluzki.
Łódź, Widzewska 78 m. 7
II-gie piętro, front, na prawo.
Ceny stałe! 9189-16-14

CASINO
Dziś! Po raz 1-szy w Łodzi!
Pierwszy obraz z serji 1917-18
Alwin Neuss
Pod obuchem losu
Tragedja z życia artystów w 6 wielkich częściach.
Początek I przedstawienia o godz. 4.30
„ ostatniego „ 9.—
10089—1

Dr. H. Szumacher
wznowił przyjęcia
choroby skórne i zewnętrzne.
Godz. przyjęć od 4 do 8 wiecz., w niedziele i święta od 11—2 p.p.
Benedykta Nr. 1.
9501—19—8

Na Gwiazdkę
KTO CHCE kupić tanio resztki rozmaitych towarów
na bluzki oraz cajgów, barchanów, flaneli, alpagi, szewiot, boston, korty i sukna na damskie i męskie ubrania, również chustki i inne towary.
ul. Zielona Nr. 42, m. 10, front, 3 piętro. 9977-4-3

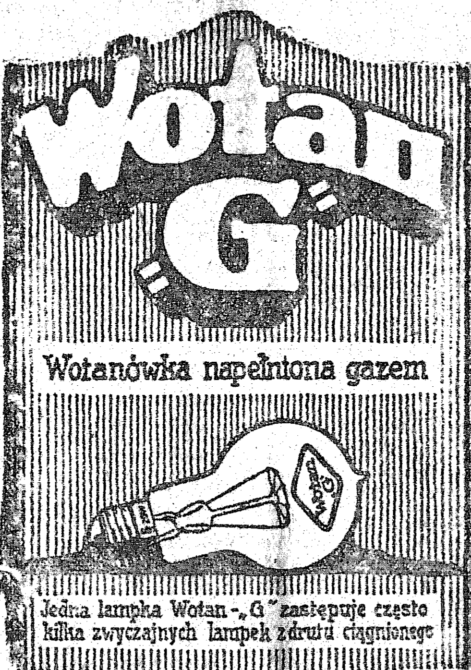
Resztki
(ulica Widzewska 40, m. 10.)
Najodpowiedniejsze i najpiękniejsze podarunki gwiazdkowe. Tanio nabyć można: Flanela Barchany zimowe. Resztki na damskie, męskie i dziecinne ubrania i okrycia. Bostony, szewioty, welury, alpagi, satynka, sukno na korzuszki i ubrania uczniowskie i skautowskie i na koszule skautowskie i rozmaite towary na bluzki. Wielki wybór rozmaitych chustek. Rożne bawełn. resztki i caigi. Ceny niskie, lecz stałe.
Łódź, ul. Widzewska 40, m. 10, front, II piętro na prawo
9392—10-7

II-ie Polskie 8-kl. Gimnazjum Filologiczne
w Łodzi, Placowa 13.
Egzamina po Nowym Roku rozpoczną się dnia 10-go stycznia. Miejsca wolne w klasach wstępnej, pierwszej, drugiej, czwartej i piątej.
Kancelarja otwarta codziennie, z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 9 rano do 1-ej pop.
10081—1—1 Dyrektor W. Dawison.

Do solidnego i dobrego interesu poszukuję
KAPITALISTY
Oferty sub „I. K." złożyć w Administracji niniejszego dziennika. 9967-3-2

Resztki
sukna, korty, welury, plusze, szewioty, bostony itp. na ubiory męskie i damskie
Ch. Lerman i M. Sorski, Ceny stałe bardzo przystępne. Zielona 7, sklep frontowy
9650—10-7

Wielka Sprzedaż Gwiazdkowa
Wielki wybór wszelkich ozdób na choinki (Lamette) Książki z obrazkami, Zabawki, Kalendarze, Obrazy świętych, Piecyki ogrzewające kieszenie i t. d. hurtowo i detalicznie
sprzedaje księgarnia H. BLECHSCHMIDT Łódź, Przejazd 1.
Specjalność: Choinki dla żołnierzy, przebywających w polu. 10041-1

Żądajcie wyłącznie Lampek Wotan.
—1—1

Gabinet Dentystyczny
E. Fuchs, Andrzeja 3
były wieloletni główny asystent u lekarza dentysty Profesora Engla w Berlinie.
PRZYSTĘPNE CENY.
Leczy zupełnie bez bólu. 951°—7—4

Skład win i delikatesów
M. Bermana
Piotrkowska № 58.
Poleca: na nadchodzące święta Bożego Narodzenia wielki wybór trunków, konserw rybnych, cukierków, czekolady, marmolad owocowych, ciastek miodowych, jak również jabłek tyrolskich. 9979—3—2

Zakład ortopedyczny
R. Kowalskiego
Łódź, ul. Konstantynowska 26.

Przyjmuje wszelkiego rodzaju obstalunki, jako to: sztuczne nogi i ręce, gorsety dla ułomnych, prostotrzymacze, pasy brzuszne i rupiurowe i wszelkiego rodzaju bandaże.
Obsługa męska i damska.
Uwaga: Firma egzystuje od 1895 r.
8238—3—1

Ogłoszenia drobne.

A. Resztki na ubiory i okrycia damskie, męskie i dziecinne oraz sukno na korzuszki i ubrania uczniowskie skautowskie i chustki zimowe wyprzedaje Srebrnik, Piotrkowska 84. II piętro, front. 8631-30-7

Akuszerka Drzymała przyjmuje. Łódź, Piotrkowska 223 m 25. 9259—25-16

Akuszerka Marja Kubicka przyjmuje. ul. Piotrkowska № 199, m. 7. 981—8-3

Aptekę seiską kupię. Oferty Pabjanice, Apteka p. Piechaczek, „Wiaziarski" 9873—5

Cykorja Bohn'ego po cenach fabrycznych. Herszkowicz, Zgierska 8, 9959—3-2

Do sprzedania futro męskie i gramofon z płytami. Benedykta 20, m. 11. 10011—3-1

Fortepian, pianino lub fisharmonję kupię. Oferty pod „Fortepian" w administr. „Godziny" 9913—6-2

Fortepianista umiejący dobrze grać do tańca, potrzebny zaraz. Wiadomość: Konstantynowska Nr. 9, kawiarnia Sivenia" 10026—3-1

Kupię urządzenie szkolne dla szkoły cztero-klasowej; może być częściowe. Wiadomość: w admin. „Godz." pod lit. „S.B" 9966—3-3

Krowa duża, na ocieleniu, czarno-biała, kozy białe, szwajcarskie, kanarek do sprzedania. Wólczańska 227. 1009—1

Kasjerka z kaucją 300-500 Mk. potrzebna natychmiast. Oferty z referencjami sub „Uczciwość" składać w administr. „Godziny" 10043—2-1

Ładnie umeblowany pokoj z elektrycznem oświetleniem i usługą, w śródmieściu poszukiwany. Oferty pod „A.JA." do admin. „Godziny" 10013—1

Meble z trzech pokoi sprzedam tanio. Główna 9, m. 14. 10019—3-1

Meble używane; szafy, stoły, krzesła dębowe, lustra oraz nowe otomany sprzedaję po cenie kosztu. Piotrkowska 108, Wł. Przedziecki. 10000—3-1

Magazyn mód, poszukuje bardzo uzdolnionej modystki i podręcznej, obeznanej również ze sprzedażą na całoroczne zajęcie. Adresy proszę składać w admin. „Godziny" pod lit. „M. P." 9833—3-3

Między Łaskiem a Pabjanicami jest dom do sprzedania z 8 morgami ziemi. Wiadomość, Pabjanice, ul. Tuszyńska 17, u właściciela domu, lub: Łask, u Fryzjera, Estkowskiego 10923—2-1

Okazyjnie 2 obrusy białe, naftowane, płócienne do sprzedania. Pracownia naftów, rysunków Zofii Glozerowej, ul. Piotrkowska 114. 939—3-

Poszukuję jednego lub dwuch pokoi z kuchnią, umeblowan. Oferty sub „G. B." w admin. „Godziny" 9914—3-2

Pieniądze daję na wszelkie kwity lombardowe. **Kupuję** futra, garderobę, dywany i t. p. Piotrkowska 69, m. 32, o prz. ofic. III piętro. 9751—20-3

Pedagog z 12 letnią praktyką i wyższem wykształceniem poszukuje lekcji. Specjal. matematyka, francuski i rosyjski. Nowo-Cegielniana 24, m. 8, od 3 do 5. 9899—3-2

Pianina nowe, używane, strojenie, reparacja, zamiana, wysyłka na prowincję. Ceny niskie. Chodkowski, Sienkiewicza 25. 9735—6—4

Poszukuje pożyczki Mk. dziesięć tysięcy na hypotekę na prowincji. Oferty sub „F.F, 1918" do admin. „Godziny" 10032—1

Skradziono torebkę damską wraz z ¼ losem loterji Legionów Nr. 10306-„b". Zastrzeżenia zrobiono. 10019—1

Resztki watoliny (tkana, czysta wełniana wata) w różnych gatunkach i kolorach bardzo tanio do nabycia. Łódź, Widzewska 40, m. 10, front, II p. na prawo. 9394—15-14

Zbiegła suka (wilk). Łaskawy znalazca zechce się zwrócić Piotrkowska 111, inż. Imas. 10008—1

Zaginął dowód № 57499, wydany z Oddziału II Łódzkiego Warszawskiego Akcyjnego Tow. Pożyczkowego, Pasaż Majera Nr. 11. Zastrzeżenie zrobione. 9998—1

Zaginął paszport niemiecki, wydany w Lauratysienamowicach, na imię Aleksandra Łowickiego. 10002—1

Zaginął paszport niemiecki, wydany w Zgierzu, na imię Heleny Lech. 1008—1

Zaginął paszport niemiecki, wydany w Blaszkach, na imię Reila Dawidowicz. 1008-1

Zaginął paszport niemiecki, wydany w Pabianicach, na imię Wincentego Rutkowskiego 10028—1

Zaginął paszport niemiecki wydany w Łodzi, na imię Mikodyna Antosiaka, oraz przepustka i opaska koloru zielonego 9985—1

Zaginął paszport niemiecki, wydany w Łodzi, na imię Sury Rywki Gerszt. 10040—1

Zaginął paszport niemiecki, wydany w Łodzi, na imię Zygmunta Dąbrowskiego. 9997—1

Zaginęła legitymacja chlebowa na imię Benedykta Nowickiego, na 7 osób, wydana z uczastku przy ul. Kątnej № 21. 10016—1

Zaginął paszport niemiecki, wydany w Łodzi, na imię Józefy Ołary. 10011—1

Zaginął paszport niemiecki, wydany w Łodzi, na imię Heleny Dąbrowskiej. 10025—1

Zaginęła legitymacja chlebowa na imię Henryka Karola, na 1 osobę. 1007—1

Zaginęła legitymacja chlebowa na imię Arona Kleinberga, na 7 osób. 1006—1

Zaginęła karta węglowa wydana na imię M. Skocy asa 9889-1

Zaginęła książeczka chlebowa na imię Hersza Jakubowicza, na 7 osób. 10007—1

Zaginęła legitymacja chlebowa na imię Józefy Beuzin, na 2 osoby. 9996—1

Zaginęła legitymacja chlebowa na imię Józefy Ziółkowskiej, na 5 osób. 1000—1

Zaginęła legitymacja chlebowa na imię Ludwiki Kozłowskiej, na 3 osoby. 10020—1

Zimowy Pensjonat na Wiśniowej Górze, Czesławy Bernerowej. Budynek skanalizowany, pokoje wygodnie urządzone, kuchnia obfita i dietetyczna, dla młodzieży szkolnej pomoc w naukach. Wiadomość: Sienkiewicza Nr. 29, m. 6, od 2 do 8 p. p. 9656—8-3